Annus XXII - Vol. XXII 1 Maii 1930 Num. 5

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

SUMMARIUM

Acta Pii PP. XI: Litterae encyclicae, p. 201 - Sacrum Consistorium, p. 235 - Constitutio Apostolica, p. 237.

Acta SS. Congregationum: *S. C. Consistorialis:* I. Decretum de Consistorio p. 241 II. Provisio Ecclesiarum, p. 243 - *S. C. Rituum:* I. Decretum super miraculis B. Theophili a Curte, p. 243. II. Decretum super *tuto* in causa canonizationis B. Theophili a Curte, p. 246. III. Decretum super *tuto* in causa canonizationis B. Catharinae Thomas, p. 248.

Acta Tribunalium: *S. R. Rota:* Altunen. - Citatio edictalis (Quagliarello-Quagliarello), p. 250.

Diarium Romanae Curiae: Udienza diplomatica - S. Congregazione dei Riti: Congregazioni Preparatoria e Generali - Segreteria di Stato: Nomine e Onorificenze - Necrologio, pp. 251-256.

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS

M·DCCCC·XXX

Directio:
Palazzo della Cancelleria — Roma
Administratio:
Libreria Vaticana — Città del Vaticano

Pretium annuae subnotationis:
In Italia, Lib. 30 — extra Italiam, *L. it.* 50 —
Pretium unius fasciculi:
In Italia, Lib. 3,50 extra Italiam, *L. it.* 4 —

«*Bis fere in mense* (Commentarium) *prodibit ac quotiescumque vel necessitas vel utilitas id postulare videbitur*» (Ex Commentorii *Officialis* ratione die 29 Octobris 1908 edita).

INDEX HUIUS FASCICULI

(An. XXII, n. 5 - 1 Maii 1930)

ACTA PII PP. XI

LITTERAE ENCYCLICAE

PAG.

Ad salutem. - Ad venerabiles fratres Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, aliosque locorum Ordinarios, pacem et communionem cum Apostolica Sede habentes: de Sancto Augustino Episcopo Hipponensi et Ecclesiae Doctore, millesimo et quingentesimo ab eius obitu exeunte anno. - *20 Aprilis 1930* 201

SACRUM CONSISTORIUM

(die 23 Apr. 1930)

Pro canonizatione Beati Theophili a Curte et Beatae Catharinae Thomas 235

CONSTITUTIO APOSTOLICA

Curis ac laboribus. - De Pontificio Seminario seu Collegio Aethiopico. - *12 Februarii 1930* 237

ACTA SS. CONGREGATIONUM

S. CONGREGATIO CONSISTORIALIS

I. Decretum de Consistorio ad exquirenda suffragia pro canonizatione quorumdam Beatorum Servorum Dei. - *23 Aprilis 1930* 241

II. Provisio Ecclesiarum 243

S. CONGREGATIO RITUUM

PAG.

I. *Sancti Miniati.* - Decretum super miraculis in causa canonizationis Beati Theophili a Curte, sacerdotis professi Ordinis Fratrum Minorum. - *23 Martii 1930* . 243

II. *Sancti Miniati.* - Decretum super dubio de *tuto* in causa canonizationis Beati Theophili a Curte, sacerdotis professi Ordinis Fratrum Minorum. - *6 Aprilis 1930* 246

III. *Matoricen.* - Decretum super dubio de *tuto* in causa canonizationis Beatae Catharinae Thomasiae, Canonissae Regularis professae Ordinis Sancti Augustini Palmae Balearium. - *6 Aprilis 1930* . . 248

ACTA TRIBUNALIUM

S. ROMANA ROTA

Citatio edictalis: *Altunen.* - Nullitatis mallitatis matrimonii (Quagliarello-Quagliarello). - *3 Aprilis 1930* 250

DIARIUM ROMANAE CURIAE

I. Udienza diplomatica 251

II. S. Congregazione dei Riti: *Congregazioni Preparatoria* e *Generale* 251

III. Segreteria di Stato: *Nomine* e *Onorificenze* 252

IV. Necrologio 256

	Roma L.	Italia L.	Estero L.
MISSA NOVISSIMA *Cogitationes Cordis* DE SACRATISSIMO CORDE IESU, in Festo et pro votiva adhibenda ex decreto S. R. C., 29 Ianuarii 1929. In-4°, caratteri rosso-neri, grandezza della pagina cm. 14,5×22,5, nei margini cm. 22,5×32	0,75	0,85	1 —
OFFICIUM FESTI ET OCTAVAE SACRATISSIMI CORDIS IESU in Proprio de Tempore inserendum Feria VI post Octavam Ssmi Corporis Christi, ex decreto S. R. C. 29 Ian. 1929. In-18°, caratteri rosso-neri, carta indiana, pp. 84, grandezza della pagina cm. 7×12, nei margini cm. 11,5×17,5 . . .	2,50	2,60	2,75
Idem. con copertina nera, taglio rosso	3,25	3,35	3,50

Veneunt Romae apud Administrationem Commentarii Officialis **"Acta Apostolicae Sedis"** (*Libreria Vaticana - Città del Vaticano*).

Annus XXII - Vol. XXII 1 Mali 1930 Num. 5

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

ACTA PII PP. XI

LITTERAE ENCYCLICAE

AD VENERABILES FRATRES PATRIARCHAS, PRIMATES, ARCHIEPISCOPOS, EPISCOPOS, ALIOSQUE LOCORUM ORDINARIOS, PACEM ET COMMUNIONEM CUM APOSTOLICA SEDE HABENTES: DE SANCTO AUGUSTINO EPISCOPO HIPPONENSI ET ECCLESIAE DOCTORE, MILLESIMO ET QUINGENTESIMO AB EIUS OBITU EXEUNTE ANNO.

PIUS PP. XI

VENERABILES FRATRES

SALUTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM

Ad salutem humani generis constitutae providenter Ecclesiae quod Christus Iesus usque adhuc adfuerit praesentissimus sitque in posterum adfuturus, nisi id rei naturae ac necessitati prorsus congrueret et divini Conditoris sponsione, quam in Evangelio legimus, niteretur, ex ipsis tamen Ecclesiae fastis satis superque constaret, quam nulla unquam errorum lues inquinarit, nulla labefecerit, quantumvis frequentium, filiorum defectio, nullae impiorum hominum insectationes, vel ad atrocissima quaeque productae, prohibuerint quominus, in iuvenilem quendam revocata vigorem, perpetuo revirescceret. Quodsi non una eademque Dominus noster ratione, non una eademque via, instituti sui ad omne aevum pertinentis et stabilitati consuluit et incrementa provexit, at praecipue in unaquaque aetate insignes suscitavit homines, qui, suo ingenio laboribusque suis, ad temporum rerum-

que vices accommodatissimis, efficerent, ut de « potestate tenebrarum » cohibita ac devicta christianus populus identidem gauderet. Quem quidem divinae providentiae delectum multo, quam in plerosque, exquisitiorem liquet in Augustinum Tagastensem cecidisse, qui, cum et lucerna super candelabrum posita et cuiusvis eversor haeresis et aeternae dux salutis aequalibus suis apparuisset, non modo, saeculorum decursu, christifideles docere et consolari perrexit, verum nostra hac etiam aetate ad id summopere confert, ut fidei apud ipsos splendere veritas et divina item caritas flagrare ne desinat. Immo pervagata res est, Augustini scriptis, quod tam grandia sint, tam delectationis plena, haud paucos allici qui a Nobis dissident vel a fide omnino alieni videntur. Unde fit — cum in vertentem annum a beato maximi Episcopi et Doctoris obitu dies quindecies saecularis auspicato incidat — ut ad eius agendam celebrandamque memoriam fere ubique gentium christifideles exardescant et praeclara admirationis pietatisque apparent atque edituri sint testimonia. Itaque, Apostolico officio et incredibili quadam animi voluptate permoti, communi Nos eiusmodi praeconio cum deesse nolimus, tum vos omnes, Venerabiles Fratres, et clerum populumque cuiusque vestrum hortamur, gratias caelesti Patri Nobiscum singulares agatis, quod tot tamque ingentibus Ecclesiam suam beneficiis per Augustinum locupletarit, qui ex impertita sibi divinorum ubertate munerum tantum lucri et fecit ipse et in catholicorum universitatem derivavit. Quos quidem hodie decet non tam de viro gloriari, ad corpus Christi mysticum quasi prodigialiter olim adiuncto, quo, historiae iudicio, maiorem celsioremque ubique terrarum paene nullum ante actae aetates tulere, quam eius imbuere se atque alere doctrina vitaeque exempla sanctissimae persequi.

Laudari Augustinum, vel a Romanis Pontificibus, desitum nunquam est in Ecclesia Dei. Sanctum nimirum Episcopum adhuc viventem Innocentius I amicum sibi carissimum salutabat,[1] efferebatque litteras, quas ab ipso ab eiusque amatoribus episcopis quattuor acceperat: « litteras plenas fidei, totoque religionis

[1] Innocentius Aurelio et Augustino episcopis: *epist. 184* inter augustinianas.

catholicae vigore firmatas ».[1] Augustinum autem paulo ante vita functum Caelestinus I contra adversarios magnificis hisce verbis defendit: « Augustinum sanctae recordationis virum pro vita sua atque meritis in nostra communione semper habuimus, nec umquam hunc sinistrae suspicionis saltem rumor aspersit: quem tantae scientiae olim fuisse meminimus, ut inter magistros optimos etiam ante a meis semper decessoribus haberetur. Bene ergo de eo omnes in communi senserunt, utpote qui utique cunctis et amori fuerit et honori ».[2] Gelasius I Hieronymum una simul et Augustinum praedicabat « ecclesiasticorum lumina magistrorum »;[3] et Hormisdas ad Possessorem episcopum consulentem haec rescripsit sane gravissima: « De arbitrio tamen libero et gratia Dei, quod Romana, hoc est catholica, sequatur et asseveret Ecclesia, licet in variis libris beati Augustini, et maxime ad Hilarium et Prosperum, possit cognosci, tamen in scriniis ecclesiasticis expressa capitula continentur ».[4] Testimonium vero haud dissimile Ioannes II edidit, adversus haereticos ad Augustini opera provocando: « cuius doctrinam — aiebat — secundum praedecessorum meorum statuta, Romana sequitur et servat Ecclesia ».[5] Ecquis enim ignorat, per eas quae Augustini obitum excepere propius aetates, quam penitus in eius doctrina Romani Pontifices, ut, exempli causâ, Leo Magnus, ut Gregorius Magnus, versati essent? Qui quidem sanctus Gregorius, tam de se modeste sentiens quam de Augustino honorifice, ad Innocentium Africae praefectum scribebat: « Si cupitis delicioso pabulo saginari, beati Augustini patriotae vestri opuscula legite et ad comparationem siliginis illius nostrum furfurem ne quaeratis ».[6] Atque in comperto est, Hadrianum I saepe Augustini locos afferre consuevisse, quem « egre-

[1] Innocentius Aurelio, Alypio, Augustino, Evodio et Possidio episcopis: *epist. 183*, n. 1 inter augustinianas.

[2] Caelestinus Venerio, Marino, Leontio, Auxonio, Arcadio, Filtanio et ceteris Galliarum episcopis: *epist. 21*, c. 2, n. 3.

[3] Gelasius universis episcopis per Picenum, *circa fin.*

[4] Hormisdas, *epist. 70*, ad Possessorem episcopum.

[5] Iohannes II, *epist. olim 3*, ad quosdam Senatores.

[6] *Registrum epistolarum*, lib. X, *epist. 37*, ad Innocentium Africae praefectum.

gium doctorem » appellabat;[1] constat item, Clementem VIII ad difficiles controversias inlustrandas et Pium VI, in Constitutione Apostolica « Auctorem fidei », ad ambages damnatae Pistoriensis Synodi nudandas, Augustini auctoritate usos fultosque esse. – Hoc praeterea in Episcopi Hipponensis honorem vertit, quod haud semel in Conciliis ipsa eius verba ad catholicam veritatem definiendam congregati legitime Patres adhibuere: quo in genere Concilia Arausicanum II ac Tridentinum commemorare satis esto. – Atque, ut ad iuventutis Nostrae annos respiciamus, placet heic verba referre et quasi animo periucunde volutare, quibus immortalis memoriae decessor Noster Leo XIII, postquam de illis mentionem fecerat qui Augustino aetate antecessissent, praestita ab ipso christianae philosophiae adiumenta dilaudavit: « Sed omnibus veluti palmam praeripuisse visus est Augustinus, qui ingenio praepotens, et sacris profanisque disciplinis ad plenum imbutus, contra omnes suae aetatis errores acerbissime dimicavit fide summa, doctrina pari. Quem ille philosophiae locum non attigit; imo vero quem non diligentissime investigavit, sive cum altissima fidei mysteria et fidelibus aperiret et contra adversariorum vesanos impetus defenderet; sive cum, Academicorum aut Manichaeorum commentis deletis, humanae scientiae fundamenta et firmitudinem in tuto collocavit, aut malorum, quibus premuntur homines, rationem et originem et causas est persecutus? »[2]

Verum, priusquam rem Nobis propositam pressius aggrediamur, animadverti ab omnibus volumus, laudes, quibus veteres scriptores nostrum ornarunt, amplissimas, recte esse intellegendas, non ita scilicet — quemadmodum, nonnulli, catholici sensus expertes, censuerunt — ut Augustini loquentis auctoritas supremae ipsi Ecclesiae docentis auctoritati anteferatur.

O quam « mirabilis Deus in sanctis suis! »[3] A quo tributam sibi misericordiam Augustinus vocibus ex interiore grati amantis-

[1] Hadrianus I, *epist. 83*, episcopis per universam Spaniam commorantibus; cf. epist. ad Carolum regem de imaginibus, *passim*.

[2] Encycl. *Aeterni Patris*.

[3] *Ps. LXVII*, v. 36.

simique animi veluti recessu expromptis in suo Confessionum libro declaravit vehementerque extulit. Providentissimo enim adspirante Deo, eundem vix puerum pia Monica caritate Christi adeo incendit, ut ipse dicere aliquando potuerit: « Quoniam hoc nomen secundum misericordiam tuam, Domine, hoc nomen Salvatoris mei Filii tui, in ipso adhuc lacte matris, tenerum cor meum praebiberat et alte retinebat; et quidquid sine hoc nomine fuisset, quamvis litteratum et expolitum et veridicum non me totum rapiebat ». [1] Adulescens vero, cum a matre abesset ethnicosque magistros audiret, ea de causa sivit Altissimus ut, de pristina remittens pietate, voluptatibus corporis infeliciter serviret seque in Manichaeorum laqueos indueret, quorum sectam novem ferme secutus est annos, ut scilicet, qui Gratiae Doctor futurus esset, is experiundo disceret et posteritati traderet, quanta animus vel nobilissimus imbecillitate ac fragilitate laboret, nisi christianae institutionis praesidio et assiduitate precum in via virtutis firmetur, per eam potissimum iuvenilem aetatem, cum et spiritus erroribus facilius allicitur ac delenitur, et primis sensuum motibus perturbatur animus; itemque idcirco sivit, ut ipso usu perciperet noster, quam miser ille sit, qui creatis rebus explere se atque exsatiare contendit, quemadmodum ipsemet serius coram Domino aperte fassus est: « Nam tu semper aderas misericorditer saeviens, et amarissimis aspergens offensionibus omnes illicitas iucunditates meas, ut ita quaererem sine offensione iucundari, et ubi hoc possem non invenirem quidquam, praeter te, Domine ». [2] Cur igitur Augustinus sibi ipsi a caelesti Patre relinqueretur, cui quidem fletibus precibusque Monica instaret, illud matrumfamilias exemplum, quae, per suam animi aequitatem lenitatemque, per suam perpetuam divinae misericordiae implorationem, tandem aliquando pervincunt ut ad bonam frugem suos liberos revocent? Neque enim fieri poterat ut tot filius lacrimarum periret; [3] ad rem ita noster: « Et in eisdem etiam libris quod de mea conver-

[1] *Confess.*, lib. III, c. 4, n. 8.
[2] *Confess.*, lib. II, c. 2, n. 4.
[3] *Confess.*, lib. III, c. 12, n. 21.

sione narravi, Deo me convertente ad eam fidem, quam miserrima et furiosissima loquacitate vastabam, nonne ita narratum esse meministis, ut ostenderem me fidelibus et quotidianis matris meae lacrymis ne perirem fuisse concessum? »[1] Itaque Augustinus ab Manichaeorum haeresi sensim abalienari et quasi numinis afflatu impulsuque Mediolanum duci Ambrosio Episcopo obvius; « paulatim » Dominus « manu mitissima et misericordissima pertractans et componens cor »[2] eius, efficere, ut sapientissimis Ambrosii sermonibus ad credendum in catholicam Ecclesiam inque Bibliorum veritatem adduceretur; iam tum Monicae filius, etsi sollicitudinibus vitiorumque illecebris nondum exsolutus, retinere tamen firmiter, viam salutis non esse divina providentia positam nisi in Christo Domino nostro atque in Scripturis Sacris, quarum una catholicae Ecclesiae auctoritas veritatem sponderet.[3] Verum o quam difficilis quamque laboriosa plena hominis, iam dudum de recta aberrantis, mutatio! Cupiditatibus enim ille concitationibusque animi serviebat adhuc, has ad cohibendas haud satis potens; tantumque aberat ut necessarias sibi vires saltem ex platonicorum de Deo deque rebus creatis doctrina hauriret, ut, contra, miserias suas maiore quoque miseria, scilicet superbia, cumulasset, nisi ab Apostoli Pauli Epistolis aliquando didicisset, qui velit christiane vivere, oportere eum humilitatis fundamento divinaeque gratiae auxilio niti. Iamque — rem commemoramus cuius narrationem repetere nemo queat quin se a lacrimis abstineat — de praeteritae vitae dolens admissis exemploque tot christifidelium permotus, qui vel omnium rerum iacturam facerent ut « unum... necessarium » lucrarentur, divinae misericordiae, quae ipsum suaviter insequebatur, tum denique manus dedit, cum, inter orandum, subita illa voce perculsus est « tolle et lege »; qui cum Epistolarum codicem prope positum aperuisset, illud ante oculos eius, caelestibus interea gratiis animum efficienter impellentibus, cecidit: « Non in comessationibus et ebrietatibus,

[1] *De dono perseverantiae*, c. 20, n. 53.
[2] *Confess.*, lib. VI, c. 5, n. 7.
[3] *Confess.*, lib. VII, c. 7, n. 11.

non in cubilibus et impudicitiis, non in contentione et aemulatione; sed induite Dominum Iesum Christum, et carnis providentiam ne feceritis in concupiscentiis ».[1] Quo ex horae momento Augustinum, eo usque donec animam edidit, totum Deo deditum fuisse, in comperto est.

Brevi sane apparuit, quale et ad quam inlustria facinora « vas electionis » sibi Dominus in Augustino comparasset. Qui, sacerdotio initiatus posteaque episcopatu Hipponensi auctus, non tam Africae christianae quam Ecclesiae universae lumen praeferre copiosae doctrinae suae suique apostolatus beneficia impertire coepit. Meditari igitur ille Biblia sacra, diu multumque preces Domino adhibere — quarum significationes vocesque in eius libris adhuc resonant —, Patrum Doctorumque opera, qui eum antecesserant quosque demisso venerabatur animo, intentius perlegere, ut cotidie magis revelatas a Deo veritates introspiceret et calleret. Licet enim posterior sanctis illis viris succederet, qui splendidissima veluti sidera catholico nomini illuxerant, ut Clemens Romanus, exempli causâ, et Irenaeus, ut Hilarius et Athanasius, ut Cyprianus et Ambrosius, ut Basilius, Gregorius Nazianzenus et Ioannes Chrysostomus; licet eodem tempore, quo Hieronymus, esset, Augustinus tamen maximam humano generi admirationem adhuc commovet ob subtilitatem gravitatemque sententiarum atque ob miram illam sapientiam, quam eius scripta, per diuturnum fere quinquaginta annorum spatium confecta et in vulgus edita, redolent. Quodsi arduum est, frequentissimas uberrimasque lucubrationes illas persequi, quae, cum ad omnia divinarum rerum capita, ad Bibliorum exegesim ad morumque disciplinam pertineant, tales quidem sunt, ut universas interpretes complecti et comprehendere vix queant, tamen cur non e tanta doctrinarum mole aliqua in lucem documenta vocemus, quae ad aetatem nostram accommodatiora et christianae societati utiliora videantur?

Atque primum, in eo vehementer Augustinus elaboravit, ut mortales omnes perdiscerent persuasumque haberent quis esset,

[1] *Confess.*, lib. VIII, c. 12, n. 29.

idemque supremus, sibi praestitutus finis quaeque unice ad veri nominis beatitatem sibi via muniretur. Ecquis, rogamus, quantumvis levis ac futilis, hominem, tamdiu voluptatibus fruitum tamque praeclaris ad huius vitae commoda sibi comparanda instructum artibus, audire sine ulla animi commotione potuisset Deo confitentem: « Fecisti nos ad te, et inquietum est cor nostrum donec requiescat in te ? »[1] Quae quidem verba, cum totius summam sapientiae complectantur, tum, una simul, et Dei erga nos caritatem et singularem hominis dignitatem et miserandam eorum condicionem qui ab Auctore suo abalienati vivunt, aptissime describunt. Certe, hac nostra potissimum aetate, qua mirabiles creatarum rerum naturae cotidie clarius patefiunt prodigialemque earum vim atque virtutem homo, quo est ingenio, in suam redigit potestatem, ad commoda sua, ad suam lautitiam oblectationemque adhibiturus; hodie, inquimus, cum opera et artificia, quae aut intellectus aut illiberalis mortalium labor genuerit, in dies multiplicantur atque in omnes orbis terrarum partes incredibili quadam celeritate traiiciuntur; nimium quantum animus noster, se totum in res creatas abdendo, Creatorem obliviscitur, fluxa bona, neglectis aeternis, persequitur atque in privatum publicumque detrimentum in suamque ipsius perniciem ea dona convertit, quae a benignissimo Deo idcirco accepit ut Christi regnum latius proferret suamque salutem proveheret. Iamvero, ne nos sinamus humano eiusmodi civilique cultu absorberi, qui ad corporea et ad sensuum voluptates totus intendit, christianae sapientiae principia scrutemur ac meditemur oportet, ab Episcopo Hipponensi tam apte proposita atque explanata: « Deus ergo naturarum omnium sapientissimus conditor et iustissimus ordinator, qui terrenorum ornamentorum maximum instituit mortale genus humanum, dedit hominibus quaedam bona huic vitae congrua, id est pacem temporalem pro modulo mortalis vitae in ipsa salute et incolumitate ac societate sui generis, et quaeque huic paci vel tuendae, vel recuperandae necessaria sunt, sicut ea quae apte ac

[1] *Confess.*, lib. I, c. 1, n. 1.

convenienter adiacent sensibus, lux, nox, aurae spirabiles, aquae potabiles, et quidquid ad alendum, tegendum, curandum ornandumque corpus congruit: eo pacto aequissimo, ut qui mortalis talibus bonis paci mortalium accommodatis recte usus fuerit, accipiat ampliora atque meliora, ipsam scilicet immortalitatis pacem, eique convenientem gloriam et honorem in vita aeterna ad fruendum Deo, et proximo in Deo: qui autem perperam, nec illa accipiat, et haec amittat ».[1]

De constituto autem hominibus fine supremo cum noster loqui institisset, adiicere idem properat, quicumque ipsum assequi volunt, inane eorum coeptum esse evasurum nisi Ecclesiae catholicae subiecerint sese modesteque paruerint, quae una sit divinitus nata ad lucem virtutemque animis conferendam, qua qui caret, necessario de recta deflectit et in salutis aeternae discrimen facile praeceps agitur. Etenim pro sua Deus benignitate nequaquam passus est, homines, quasi titubantes et caecos, ipsum anquirere: « quaerere Deum, si forte attrectent eum aut inveniant »;[2] at vero, depulsis ignorantiae tenebris, se per revelationem cognoscendum praestitit errantesque ad paenitentiae officium vocavit: « Et tempora quidem huius ignorantiae despiciens Deus, nunc annuntiat hominibus ut omnes ubique paenitentiam agant ».[3] Cum autem sacros scriptores suo spiritu afflavisset, Biblia et custodienda et authentice interpretanda Ecclesiae commisit, ab Unigenito suo conditae; cuius quidem Ecclesiae divinam originem, inde ab initio, per patrata ab ipso Conditore Christo miracula ostendit ac comprobavit: « Sanati languidi, mundati leprosi; incessus claudis, caecis visus, surdis auditus est redditus. Homines illius temporis aquam in vinum conversam, saturata quinque millia quinque panibus, transita pedibus maria, mortuos resurgentes viderunt: ita quaedam corpori manifestiore beneficio, quaedam vero menti occultiore signo, et omnia hominibus maiestatis testimonio consulebant: sic in se tunc animas errantes mortalium

[1] *De civitate Dei*, lib. XIX, c. 13, n. 2.
[2] *Act. Apost.*, XVII, 27.
[3] *Act. Apost.*, XVII, 30.

divina commovebat auctoritas ».[1] Esto, miraculorum frequentiam aliquantum, deinceps, remisisse; at qua alia de causa, quaesumus, nisi quia divinum testimonium ex ipsa prorsus mira fidei propagatione et societatis humanae, ad christianam de moribus doctrinam, emendatione altius in dies eminebat? « Parumne consultum rebus humanis arbitraris, — ita Augustinus, cum ad Ecclesiam Honoratum, amicum suum, revocare studeret — quod nihil terrenum, nihil igneum, nihil denique quod corporis sensus attingit, pro Deo colendum esse, ad quem solo intellectu ambiendum est, non pauci doctissimi disputant, sed imperitum etiam vulgus marium feminarumque in tam multis diversisque gentibus et credit et praedicat? quod continentia usque ad tenuissimum victum panis et aquae, et non quotidiana solum, sed etiam per contextos plures dies perpetuata ieiunia; quod castitas usque ad coniugii prolisque contemptum; quod patientia usque ad cruces flammasque neglectas; quod liberalitas usque ad patrimonia distributa pauperibus; quod denique totius huius mundi aspernatio usque ad desiderium mortis intenditur? Pauci haec faciunt, pauciores bene prudenterque faciunt: sed populi probant, populi laudant, populi favent, diligunt postremum populi: populi suam imbecillitatem, quod ipsa non possunt, non sine provectu mentis in Deum, nec sine quibusdam scintillis virtutis, accusant. Hoc factum est divina providentia per prophetarum vaticinia, per humanitatem doctrinamque Christi, per Apostolorum itinera, per martyrum contumelias, cruces, sanguinem, mortes, per sanctorum praedicabilem vitam, atque in his universis digna rebus tantis atque virtutibus pro temporum opportunitate miracula. Cum igitur tantum auxilium Dei, tantum profectum fructumque videamus, dubitabimus nos eius Ecclesiae condere gremio, quae usque ad confessionem generis humani ab Apostolica Sede per successiones episcoporum, frustra haereticis circumlatrantibus, et partim plebis ipsius iudicio, partim conciliorum gravitate, partim etiam miraculorum maiestate damnatis, columen auctoritatis obtinuit? »[2]

[1] *De utilitate credendi*, c. 16, n. 34.

[2] *De utilitate credendi*, c. 17, n. 35.

Has profecto Augustini sententias, quibus nihil est vigoris gravitatisque usque adhuc detractum, plane confirmatas nemo non dixerit diuturno hoc quindecim saeculorum spatio, quorum quidem decursu Ecclesia Dei, etsi tam multis calamitatibus rerumque perturbationibus pressa, tot laniata haeresibus ac discidiis, tot afflicta suorum defectione atque indignitate filiorum, nihilo secius, Conditoris sui nixa promissis, cum circumiecta conciderent humana, aliud ex alio, instituta, non modo sospes atque incolumis stetit, verum etiam, unaquaque aetate, praeterquam quod miris sanctitatis devotionisque vitae exemplis ornatior exstitit caritatisque frequentissimis in christifidelibus acuit auxitque flammam, suorum praeterea missionalium martyrumque operâ novos sibi populos adiunxit, quos penes inclita illa virginitatis laus et sacerdotii atque episcopatus dignitas efflorescunt ac vigent; tam penitus, denique, gentes universas suo caritatis iustitiaeque spiritu imbuit, ut vel homines, a quibus neglegitur atque oppugnatur, facere non possint quin ab ea ipsa loquendi agendique rationem mutuentur. Recte igitur noster, Donatistis, qui veram Christi Ecclesiam ad quendam Africae angulum contrahere et coangustare auderent, cum obiecisset atque opposuisset universitatem seu, ut aiunt, catholicitatem Ecclesiae ad omnes homines pertinentis divinae gratiae auxiliis adiuvandos ac muniendos, argumentationem per sollemnia illa verba concludebat: « Securus iudicat orbis terrarum »,[1] quorum lectio, haud ita pridem, animum praeclari cuiusdam nobilissimique viri ita pepulit, ut is in unicum Christi ovile ingredi haud diu multumque dubitarit.[2]

Alte, ceteroqui, profitebatur noster, hanc Ecclesiae universae unitatem, itemque eius magisterii ab omni errore vacuitatem, non modo a non adspectabili Capite Christo Iesu proficisci, qui de caelo « gubernat corpus suum »[3] et per docentem Ecclesiam suam loquitur,[4] sed etiam ab adspectabili in terris capite, Romano

[1] *Contra epist. Parmeniani*, lib. III, n. 24.

[2] H. Newman, *Apologia*, Edit. Londin. 1890, pp. 116-117.

[3] *Enarrat. in ps. 56*, n. 1.

[4] Ibidem.

Pontifice, qui, legitimo successionis iure, Petri Cathedram obtinet: haec enim successorum Petri series « ipsa est petra quam non vincunt superbae inferorum portae »,[1] nosque iustissime in Ecclesiae gremio « tenet ab ipsa sede Petri apostoli, cui pascendas oves suas post resurrectionem Dominus commendavit, usque ad praesentem episcopatum successio sacerdotum ».[2] Itaque, cum Pelagiana invasisset haeresis eiusque asseclae per dolum ac fallaciam mentes animosque fidelium conturbare niterentur, Patres Concilii Milevitani, quod inter alia, adspirante ac veluti duce Augustino, habitum est, disceptatas inter se quaestiones et confecta ad eas dirimendas decreta nonne Innocentio I probanda proposuere? Qui, rescribendo, ob religionis studium ob animumque Pontifici Romano deditissimum episcopos illos laudabat « scientes — inquiens — quod per omnes provincias de apostolico fonte petentibus responsa semper emanent; praesertim quoties fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres et coepiscopos nostros, nonnisi ad Petrum, id est sui nominis et honoris auctorem referre debere, veluti nunc retulit vestra Dilectio, quod per totum mundum possit Ecclesiis omnibus in commune prodesse ».[3] Postquam igitur Romani Pontificis adversus Pelagium Caelestiumque sententia perlata illuc est, Augustinus, contionando apud populum, memorabilia illa edidit: « Iam enim de hac causa duo concilia missa sunt ad Sedem apostolicam; inde etiam rescripta venerunt. Causa finita est, utinam aliquando finiatur error! »[4] Quae quidem verba, aliquantulum contracta, proverbii locum obtinuere: Roma locuta est, causa finita est. Atque haec alibi idem, postquam Zosimi Pontificis iudicatum rettulit, Pelagianos, ubicumque gentium erant, damnantis ac reprobantis: « In his verbis apostolicae Sedis tam antiqua atque fundata, tam certa et clara est catholica fides, ut nefas sit de illa dubitare christiano ».[5] Iamvero quisquis Ecclesiae

[1] *Psalmus contra partem Donati.*

[2] *Contra epist. Manichaei quam vocant fundamenti,* c. 4, n. 5.

[3] Innocentius Silvano, Valentino et ceteris qui in Milevitana synodo interfuerunt, *epist. 182,* n. 2 inter augustinianas.

[4] *Serm. 131,* c. 10, n. 10.

[5] *Epist. 190,* ad Optatum, c. 6, n. 23.

obsequitur, quae ab divino Sponso caelestis gratiae divitias per sacramenta potissimum conciliandas accepit, is, boni instar Samaritani, in vulnera filiorum Adam oleum et vinum infundit, ut reos a culpa expiet, debiles atque infirmos roboret et probos denique ad sanctioris vitae institutum conformet. Demus utique, aliquem Christi administrum officio suo deesse nonnunquam potuisse, at num idcirco, sua destituta efficacitate, Christi virtus iacebat? « Et ego dico — Episcopum Hipponensem audiamus — et omnes dicimus, quia iustos oportet esse tanti iudicis ministros: sint ministri iusti, si volunt; si autem noluerint esse iusti qui cathedram Moysi sedent, securum me fecit magister meus, de quo Spiritus eius dixit: Hic est qui baptizat ».[1] Utinam obloquentem Augustinum ii olim audissent omnes hodieque audirent, quotquot, Donatistarum more, causam alicuius sacerdotum lapsus praetexerunt, ut inconsutilem Christi vestem discinderent seque extra viam salutis miserrime deiicerent!

Vidimus, quam noster demisse, etsi ingenio praepotens, se Ecclesiae docentis auctoritati subiiceret, quod donec fecisset, noverat ne transversum quidem unguem a catholica se doctrina discessurum. At praeterea, cum illud perpendisset: « Nisi credideritis, non intelligetis »,[2] probe didicerat, non modo, quotquot, fidei retinentissimi, Dei verbum supplici submissoque animo meditantur, eorum menti lumen superbis negatum hominibus de caelo praeferri, sed etiam sacerdotibus, quorum labia custodiant scientiam oportet,[3] id officii incumbere — cum res revelatas apte explanare ac tueri earumque christifidelibus sensum dare teneantur — ut, quantum Dei concessu unicuique licet, in fidei veritates alte introspiciant. Quapropter, increata ipse Sapientia instinctus, orando divinarumque mysteria rerum commentando, illuc scribendo devenit, ut amplissimum splendidissimumque sacrae doctrinae veluti corpus posteritati reliquerit. Qui autem

[1] *In Iohannis evang.*, tract. 5, n. 15.
[2] Isai., VII, 9 (sec. LXX).
[3] Mal., II, 7.

tam copiosa eiusmodi opera, Venerabiles Fratres, vel aliquantisper evolverit, ignorare is profecto non potest, quam acriter Hipponensis Episcopus eo animum appulisset ut in Dei ipsius cognitione proficeret. O quam recte Auctorem suum in rerum creatarum universitate ac temperatione agnovit, in eademque ut populus agnosceret sibi creditus, o quam scripsit contionatusque est efficienter: « Vox quaedam est mutae terrae — aiebat — species terrae. Attendis et vides eius speciem, vides eius fecunditatem, vides eius vires, quomodo concipiat semen, quomodo plerumque afferat quod non est seminatum: vides et consideratione tua tamquam interrogas eam; et ipsa inquisitio interrogatio est. Cum autem inquisieris admirans et perscrutatus fueris, et magnam vim, magnam pulchritudinem, praeclaramque virtutem inveneris, quoniam apud se et a se habere hanc virtutem non posset, continuo tibi venit in mentem, quia non potuit a se esse, nisi ab illo Creatore. Et hoc quod in ea invenisti, vox confessionis ipsius est, ut laudes Creatorem. Nonne considerata universa pulchritudine mundi huius, tamquam una voce tibi species ipsa respondet: Non me ego feci, sed Deus? »[1] O quotiens Conditoris sui absolutissimam perfectionem, pulchritudinem, bonitatem, aeternitatem, immutabilitatem potentiamque luculentissimis extulit verbis, tametsi recolere non desinebat, verius cogitari Deum quam dici veriusque esse quam cogitari,[2] illudque Creatori nomen imprimis convenire, quod sciscitanti Moysi a quo mitteretur, Deus ipse patefecit![3] Verumtamen non in hoc noster acquievit, ut Dei naturam eatenus dumtaxat scrutaretur quoad sibi solis humanae intellegentiae viribus licuisset, sed praestantissimi ingenii aciem, sacris praelucentibus Litteris et Spiritu sapientiae duce, in maximum omnium mysterium intendit, quod tot Patres decessoresque sui, infinita propemodum constantia miroque animorum ardore, ab nefariis haereticorum oppugnationibus vindicarant: dicimus adorandam Patris et Filii et Spiritus Sancti in unitate divinae naturae Trinitatem.

[1] *Enarrat. in ps. 144,* n. 13.
[2] *De Trinitate,* lib. VII, c. 4, n, 7.
[3] *Enarrat. in ps. 101,* n. 10.

Superna enim luce perfusus, de hoc catholicae fidei capite ac fundamento tam alte subtiliterque disseruit, ut, qui eum consecuti sunt aetate Doctores, iam satis iisdem quodammodo fuerit ex Augustini lucubrationibus haurire unde solida illa divinarum rerum monumenta conficerent, in quae nullo non tempore depravatae humanae rationis tela, mysterium hoc omnium intellectu difficillimum detrectantis, irrito conatu iacta sunt. Atque huc Hipponensem Antistitem inducamus docentem: « ea dici proprie in illa Trinitate distincte ad singulas personas pertinentia, quae relative dicuntur ad invicem, sicut Pater et Filius, et utriusque Donum, Spiritus sanctus: non enim Pater Trinitas, aut Filius Trinitas, aut Trinitas Donum. Quod vero ad se dicuntur singuli, non dici pluraliter tres, sed unum ipsam Trinitatem: sicut Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus; et bonus Pater, bonus Filius, bonus Spiritus sanctus; et omnipotens Pater, omnipotens Filius, omnipotens Spiritus sanctus: nec tamen tres dii, aut tres boni, aut tres omnipotentes; sed unus Deus, bonus, omnipotens ipsa Trinitas; et quidquid aliud non ad invicem relative, sed ad se singuli dicuntur. Hoc enim secundum essentiam dicuntur, quia hoc est ibi esse quod magnum esse, quod bonum esse, quod sapientem esse, et quidquid aliud ad se unaquaeque ibi persona, vel ipsa Trinitas dicitur ».[1] Prolata haec quidem subtiliter ac presse: similitudinibus tamen utitur ille aptissimis, unde mysterium aliquo pacto intellegamus, ut, exempli causâ, quando Trinitatis imaginem considerat, redditam in hominis anima quae ad sanctitatem progreditur, quaeque, cum sit Dei memor, tum cogitat ipsum ac diligit: ita ut aliquantulum inspiciamus quomodo Verbum a Patre gignatur, « qui omnia quae substantialiter habet in coaeterno sibi Verbo suo dixit quodam modo »,[2] et quomodo Spiritus sanctus a Patre Filioque procedat, qui « communem, qua invicem se diligunt Pater et Filius, nobis insinuat caritatem ».[3] Monet deinde Augustinus, ut hanc Dei imaginem in nobis clariorem pulchrio-

[1] *De Trinitate*, lib. VIII, prooem., n. 1.
[2] *De Trinitate*, lib. XV, c. 21, n. 40.
[3] *De Trinitate*, lib. XV, c. 17, n. 27.

remque cotidie, usque ad vitae exitum, reddamus, qui cum advenerit, iam divina in nobis insita imago « ipsa perficietur visione, quae tunc erit post iudicium facie ad faciem, nunc autem proficit per speculum in aenigmate ». [1] Nec fieri unquam poterit quin satis Hipponensem Doctorem admiremur, Unigeniti Dei humana carne induti mysteria explanantem, expressisque verbis — quae S. Leo Magnus in epistola dogmatica ad Leonem augustum attulit — postulantem ut « agnoscamus geminam substantiam Christi, divinam scilicet, qua aequalis est Patri, humanam, qua maior est Pater. Utrumque autem simul, non duo, sed unus est Christus: ne sit quaternitas non Trinitas Deus. Sicut enim unus est homo anima rationalis et caro, sic unus est Christus, Deus et homo ». [2] Sapienter igitur fecit Theodosius iunior cum imperavit, ut, nulla non adhibita reverentiae testificatione, ad Ephesinum Concilium noster arcesseretur, ubi protrita est Nestoriana haeresis; verumtamen inopinatus Augustini obitus prohibuit, quin ad coeuntium Patrum voces vox illa vehemens ac valida accederet, in haereticum hominem exsecratura, qui Christum, ut ita dicamus, dividere, divinamque Beatissimae Virginis maternitatem impugnare ausus esset. [3] Neque hoc loco praetereundum, etsi rem vix attingimus, regiam Christi dignitatem, quam sane ut tueremur et christifidelibus colendam proponeremus, Encyclicas Litteras « Quas primas » exeunte Anno Sacro dedimus, haud semel ab Augustino in luce collocatam esse, quemadmodum ipsae comprobant lectiones ex eius scriptis excerptae, quas in Festi D. N. Iesu Christi Regis liturgiam inducere placuit.

Nemo autem fortasse ignorat, de rerum eventorumque omnium abs Deo gubernatione quam mirifice ille — mundi historiam, universis usus adiumentis quae sibi ex assiduo Bibliorum studio ex humanoque eorum temporum cultu suppeterent, uno veluti complexu perspiciens — in nobilissimo *De Civitate Dei* opere disputarit. Etenim in societatis humanae gradibus ac processi-

[1] *De Trinitate*, lib. XIV, c. 19, n. 25.

[2] *In Iohannis evang.*, tract. 78, n. 3. Cf. S. Leonis *epist. 165, Testimonia*, c. 6.

[3] Ibidem; cf. *Breviarium causae Nestorianorum et Eutychianorum*, c. 5.

bus, acriore ut erat iudicio, duas intuetur atque agnoscit civitates, quas condiderant « amores duo: terrenam scilicet amor sui usque ad contemptum Dei, caelestem vero amor Dei usque ad contemptum sui »,[1] Babylonem alteram, alteram Hierusalem, quae « permixtae sunt, et ab ipso exordio generis humani permixtae currunt usque in finem saeculi »,[2] non uno tamen eodemque exitu, quandoquidem Hierusalem cives cum Deo in perpetuum denique regnaturi, Babylonis asseclae crimina sua cum daemonibus in aeternum expiaturi sunt. Quamobrem humanae consortionis historia nihil aliud pervestiganti Augustino apparet nisi descriptio quaedam effusae continuo in nos caritatis Dei, qui, caelestem civitatem, cuius initia posuit, per triumphos perque aerumnas, sic provehit, ut eius incrementis vel ipsas terrestris civitatis insanias ac flagitia servire iubeat, congruenter ad illud: « diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui secundum propositum vocati sunt sancti ».[3] Dicendum propterea, stulte eos insipienterque facere, quotquot in aetatum decursu dumtaxat dominari arbitrantur aut caecae ludibria iocosque fortunae aut cupiditates ambitionesque praepotentium hominum aut perpetuos mentium animorumque motus ad fovendas naturales vires, ad artium progressiones, ad commoda huius vitae comparanda conversos, cum, contra, nisi incremento Civitatis Dei, scilicet evangelicae veritati propagandae promovendaeque animarum saluti, rerum eventa non pareant, accommodate ad arcana quidem sed misericordiae plena illius consilia, « qui attingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter ».[4] Atque hanc ut rem paulo diutius persequamur, inurere Augustinus turpitudinis notam, immo — aptius dixeris — ignitum stigma, Graecorum ac Romanorum paganitati, cuius desiderio religionis, quam pulcritudine, convenientia et suavitate praestantem haberent, nonnulli, vel nostris hisce temporibus, leves ac libidinosi scriptores

[1] *De civitate Dei*, lib. XIV, c. 28.
[2] *Enarrat. in ps. 64*, n. 2.
[3] *Rom.*, VIII, 28.
[4] *Sap.*, VIII, 1.

perire visi sunt; idemque praeterea, qui suae aetatis cives Dei miserrime oblitos tam probe nosset, mordax interdum, nonnumquam indignabundus, commemorare quicquid daemones coercitionis atque insulsitatis, quicquid atrocitatis et luxuriae, per falsum deorum cultum, in hominis vitam intulerant. Neque enim esse potest alicui salus in ea, quam terrestris Civitas sibi proponit ineptam quandam absolutionis perfectionisque imaginem: hanc enim aut fere nullus in se referet aut, si quis referat, inanis tantummodo fluxaeque is gloriae voluptatem consequetur. Laudat profecto noster priscos Romanos, qui « privatas res suas pro re communi, hoc est republica, et pro eius aerario contempserunt, avaritiae restiterunt, consuluerunt patriae consilio libero; neque delicto secundum suas leges, neque libidini obnoxii: his omnibus artibus tamquam vera via nisi sunt ad honores, imperium, gloriam: honorati sunt in omnibus fere gentibus; imperii sui leges imposuerunt multis gentibus »: [1] at tamen, ut aliquanto inferius animadvertit, quid aliud per tot tantosque labores adepti sunt « praeter illum gloriae humanae inanissimum fastum, in quo perceperunt mercedem suam, qui eius ingenti cupidine arserunt, et ardentia bella gesserunt? » [2] Unde, ceteroqui, non sequitur, ut laetabiles inceptorum successus atque ipsum imperium, quibus Creator noster ad secreta providentiae suae consilia utitur, iis solum obtingant, qui caelestem Civitatem neglexerint. Deus enim « Constantinum imperatorem non supplicantem daemonibus, sed ipsum verum Deum colentem, tantis terrenis implevit muneribus quanta optare nullus auderet », [3] et secundis fortunis partisque cumulate victoriis Theodosium frui voluit, qui « Ecclesiae se membrum esse magis quam in terris regnare gaudebat », [4] et, ab Ambrosio de caede Thessalonicensi obiurgatus, « sic egit paenitentiam, ut imperatoriam celsitudinem pro illo populus orans magis fieret videndo prostratam quam peccando timeret

[1] *De civitate Dei*, lib. V, c. 15.
[2] Ibidem, c. 17, n. 2.
[3] Ibidem, c. 25.
[4] Ibidem, c. 26.

iratam ».[1] Iamvero, quamvis huius vitae bona nulli non concedantur, sive bonus is est, sive malus, itemque omnibus, honestis improbisve hominibus, calamitates incidere queant, tamen dubitare non licet, quin commoda atque incommoda in terris sic divinitus dispertiantur, prouti ad aeternam animarum salutem causamque interest caelestis Civitatis. Cum igitur principes ac rectores populorum ab Deo idcirco potestatem habeant, ut, in suae cuiusque dicionis finibus, ad exsequenda divinae providentiae consilia operam suam, quasi socii, conferant, planum est, oportere eos, mentis oculis a praefinito altissimo hominibus fine nequaquam deflexis, dum terrestri civium prosperitati consulunt, non modo nihil agere ac iubere, unde christianae iustitiae caritatisque legibus aliquid obveniat detrimenti, sed etiam non caduca bona suis ad cognoscendum persequendumque reddere faciliora. « Neque enim nos — ita Hipponensis antistes — christianos quosdam imperatores ideo felices dicimus, quia vel diutius imperarunt, vel imperantes filios morte placida reliquerunt, vel hostes reipublicae domuerunt, vel inimicos cives adversus se insurgentes et cavere et opprimere potuerunt. Haec et alia vitae huius aerumnosae vel munera, vel solatia, quidam etiam cultores daemonum accipere meruerunt, qui non pertinent ad regnum Dei, quo pertinent isti: et hoc ipsius misericordia factum est, ne ab illo ista, qui in eum crederent, velut summa bona desiderarent. Sed felices eos dicimus, si iuste imperant, si inter linguas sublimitei honorantium et obsequia nimis humiliter salutantium non extolluntur, et se homines esse meminerunt; si suam potestatem ad Dei cultum maxime dilatandum maiestati eius famulam faciunt; si Deum timent, diligunt, colunt; si plus amant illud regnum ubi non timent habere consortes; si tardius vindicant, facile ignoscunt; si eamdem vindictam pro necessitate regendae tuendaeque reipublicae, non pro saturandis inimicitiarum odiis exserunt; si eamdem veniam non ad impunitatem iniquitatis, sed ad spem correctionis indulgent; si quod aspere coguntur plerum-

[1] *De civitate Dei*, lib. XV, c. 26.

que decernere, misericordiae lenitate et beneficiorum largitate compensant; si luxuria tanto eis est castigatior, quanto posset esse liberior; si malunt cupiditatibus pravis, quam quibuslibet gentibus imperare: et si haec omnia faciunt, non propter ardorem inanis gloriae, sed propter charitatem felicitatis aeternae: si pro suis peccatis, humilitatis et miserationis et orationis sacrificium Deo suo vero immolare non negligunt. Tales christianos imperatores dicimus esse felices interim spe, postea re ipsa futuros, cum id, quod exspectamus, advenerit ».[1] Species haec quidem ac forma christiani principis, qua nullam nobiliorem ac perfectiorem inveneris: ipsam tamen haud ille induat atque exprimat, qui, saepe hebeti, animi saepius obcaecatae concitationibus, humanae sapientiae confidit, sed is tantummodo, qui, doctrina conformatus evangelica, didicit, sese reipublicae praeesse, divinae congruenter temperationi, scilicet optime feliciterque, non posse, nisi in medullis sibi haereat iustitia cum caritate animique demissione coniuncta: « Reges gentium dominantur eorum: et qui potestatem habent super eos benefici vocantur. Vos autem non sic: sed qui maior est in vobis, fiat sicut minor: et qui praecessor est, sicut ministrator ».[2] Itaque cum misere ii omnes decipiantur quotquot Civitatis statum ita ordinant, quasi nulla supremi hominum finis, nulla recti bonorum huius vitae usus habenda sit ratio, tum alii satis multi errant, qui censent, leges reipublicae regundae hominumque generi provehendo ad illius praecepta quadrare non posse, qui edixit: « Caelum et terra transibunt, verba autem mea non transibunt »:[3] Christi Iesu, inquimus, qui Ecclesiam suam praeclara illa atque immortali ornavit muniitque constitutione, quam tot rerum temporumque varietates, tot vexationes, nec antehac, viginti horum saeculorum spatio, labefactare potuerunt, nec unquam posthac concutere, usque ad orbis terrarum novissima, poterunt. Cur igitur quicumque sunt populorum gubernatores de suorum civium bono ac salute solliciti, Ecclesiae actionem

[1] *De civitate Dei*, lib. V, c. 24.
[2] Luc., XXII, 25-26.
[3] Luc., XXI, 33.

praepediant? Nonne potius, quantum rerum condiciones ferunt, eidem se adiutores praebeant oportet? Neque enim Civitati metuendum, fore ut in peculiaria eius proposita ac iura invadat Ecclesia: quae quidem iura christifideles, ad sui Auctoris nominis praecepta, tam obsequenter veriti ab initio sunt, ut, cum vexarentur ac caederentur, dicere merito possent: « Principes persecuti sunt me gratis ».[1] Ad rem praeclare, ut solet, Augustinus: « Quid enim christiani laeserant regna terrena? Numquid eorum Rex milites suos prohibuit impendere et exhibere quae debentur regibus terrae? Nonne de hoc sibi calumniam molientibus Iudaeis ait: Reddite Caesari quae Caesaris sunt, et Deo quae Dei sunt? Nonne tributum de ore piscis etiam ipse persolvit? Nonne praecursor eius, militibus regni huius quid facere deberent pro aeterna salute quaerentibus non ait: Cingulum solvite, arma proiicite, regem vestrum deserite, ut possitis Domino militare; sed ait: Neminem concusseritis, nulli calumniam feceritis; sufficiat vobis stipendium vestrum? Nonne unus militum eius et dilectissimus comes eius commilitonibus suis et quodammodo Christi provincialibus dixit: Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit? Et paulo post ait: Reddite omnibus debita: cui tributum, tributum; cui vectigal, vectigal; cui timorem, timorem; cui honorem, honorem. Nemini quidquam debeatis, nisi ut invicem diligatis. Nonne praecepit ut pro ipsis etiam regibus oraret Ecclesia? Quid ergo eos christiani offenderunt? quod debitum non reddiderunt? in quo christiani non sunt terrenis regibus obsecuti? Ergo terreni reges christianos gratis persecuti sunt ».[2] Nihil aliud sane ab Christi discipulis postulandum, nisi ut iustis nationis suae legibus obediant, modo tamen ne quid ipsis aut imperari aut prohiberi velit, quod, contra, lex Christi aut prohibeat aut imperet, commoto sic inter Ecclesiam et Civitatem discidio. Vix propterea dicere attinet — quod iam satis Nobis videmur significasse — nihil Civitati detrimenti obvenire ab Ecclesia posse, immo potius plurimum accedere adiumenti atque utilitatis. Quo in genere non

[1] *Ps. CXVI*, v. 161.

[2] *Enarrat. in ps. 118*, sermo 31, n. 1.

est cur heic pulcherrimis iterum utamur Hipponensis Episcopi verbis, quae in extremis Encyclicis Litteris « De christiana iuventutis educatione » attulimus, vel aliis illis, haud ita minus ad persuadendum aptis, quae fel. rec. proximus decessor Noster Benedictus XV in suis Encyclicis Litteris « Pacem Dei munus » ideo rettulit, ut clarius ostenderet, Ecclesiam continenter christiana lege nationes consociare studuisse itemque id omne provexisse, unde iustitiae, caritatis communisque pacis beneficia inter homines constarent, ut « ad unitatem quandam prosperitatis fautricem gloriaeque » populi eniterentur.

Iamvero, cum divinae gubernationis veluti lineamenta descripsisset, omnia generatim enucleando, quae Ecclesiam Civitatemque respicere sibi viderentur, non heic consistit noster, sed, ultra progressus, quomodo gratia Dei, interiore profecto atque arcana ratione, hominis intellectum ac voluntatem permoveat, peracute dispicit et contemplatur. Quae quidem Dei gratia quantum in animo posset, iam tum ipsemet senserat, cum, mirum in modum Mediolani ilico immutatus, omnes dubitationis tenebras diffugisse animadvertit. « Quam suave — aiebat — mihi subito factum est carere suavitatibus nugarum! et quas amittere metus fuerat, iam dimittere gaudium erat. Eiiciebas enim eas a me, vera tu et summa suavitas: eiiciebas, et intrabas pro eis omni voluptate dulcior, sed non carni et sanguini; omni luce clarior, sed omni secreto interior; omni honore sublimior, sed non sublimibus in se ». [1] Scripturis interea sacris potissimumque Pauli Apostoli epistolis, qui miro item modo ad Christum sequendum traductus olim erat, Hipponensis Episcopus magistris ducibusque uti, cum tradita ante a sanctissimis viris doctrina cumque catholico fidelium sensu cohaerere; concitari cotidie acrius in Pelagianos, qui hominum per Christum Iesum Redemptionem omni carere efficacitate praefracte dictitarent; divino denique spiritu instinctus, in plures annos et ruinam, post protoparentum labem, humani generis, et rationes quae gratiae Dei cum libero

[1] *Confess.*, lib. IX, c. 1, n. 1.

arbitrio intercedunt, et praedestinationem quam vocant, vestigare. Vestigavitque adeo subtiliter feliciterque, ut, Doctor Gratiae nuncupatus deinceps atque habitus, ceteros catholicos posteriorum aetatum scriptores, praeeundo, adiuverit atque una simul prohibuerit, quominus in difficillimis eiusmodi quaestionibus alterutrum peccarent; quominus scilicet docerent aut in homine de pristina integritate deiecto liberum arbitrium esse nomen sine re, ut prioribus novatoribus et iansenistis placuit, aut divinam gratiam nec gratuito impertiri nec omnia posse, quemadmodum Pelagiani fabulabantur. Atque huc ut nonnulla ad usum apta inferamus, quae nostrae homines aetatis magno non sine fructu meditentur, plane liquet, qui Augustinum legerint, non eos in errorem perniciosissimum raptum iri, qui saeculo duodevicesimo pervagatus est, insitas videlicet voluntati inclinationes, quod sint rectae omnes, nec metuendas esse nec coercendas. Quo ex falso principio cum illae profectae sunt educandi rationes, haud ita multo ante in Encyclicis Litteris Nostris «De christiana iuventutis educatione» improbatae, quae eo demum evadunt, ut, nullo inter sexus interiecto discrimine, nulla item in nascentem puerorum atque adulescentium libidinem cautio adhibeatur; tum licentia illa scribendi legendive, comparandi celebrandive spectacula, unde innocentiae pudicitiaeque non tam insidiae ac pericula, quam reapse lapsus ac iacturae struuntur; tum etiam inhonesta illa vestiendi consuetudo, quam ad exstirpandam christianae mulieres nunquam satis eniti queant. Docet enim noster, hominem, ex quo protoparentes peccavere, iam non ea integritate esse, in qua creatus est, quaque cum frueretur, facile expediteque ad recte agendum ferebatur: in hae, contra, mortalis condicione vitae oportere eum malis refragari atque imperare cupiditatibus, quibus trahitur ac pellicitur, ad illud Apostoli: « Video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meae, et captivantem me in lege peccati, quae est in membris meis ».[1] In quo pulchre Augustinus ad populum suum: « Quamdiu hic vivitur, fratres, sic

[1] *Rom.*, VII, 23.

est: sic et nos qui senuimus in ista militia, minores quidem hostes habemus; sed tamen habemus. Fatigati sunt quodam modo hostes nostri iam etiam per aetatem: sed tamen etiam fatigati non cessant qualibuscumque motibus infestare senectutis quietem. Acrior pugna iuvenum est: novimus eam, transivimus per eam... Quamdiu enim portatis mortale corpus, pugnat contra vos peccatum: sed non regnet. Quid est, non regnet? Id est ad obediendum desideriis eius. Si coeperitis obedire regnat. Et quid est obedire, nisi ut exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato...? Non exhibeas membra tua arma iniquitatis peccato. Dedit tibi Deus potestatem per Spiritum suum ut membra tua teneas. Surgit libido, tene tu membra: quid factura est quae surrexit? Tu tene membra: noli exhibere membra tua arma iniquitatis peccato; noli armare adversarium tuum contra te. Tene pedes ne eant ad illicita. Libido surrexit, tene tu membra: tene tu manus ab omni scelere: tene tu oculos, ne male attendant: tene aures, ne verba libidinis libenter audiant: tene totum corpus, tene latera, tene summa, tene ima. Quid facit libido? Surgere novit, vincere non novit. Surgendo assidue sine causa, discit et non surgere ». [1] Quodsi ad eiusmodi pugnam arma salutis nobis induamus, postquam a peccato nos abstinere coeperimus, hostium retuso sensim impetu extenuatisque viribus, tandem aliquando ad illum requietis locum convolaturi sumus, ubi infinito gaudio triumphemus. Atque non erit nisi gratiae Dei tribuendum, quae interius et menti lumen et voluntati robur suppeditat, si tot inter impedimenta ac certamina vicimus: gratiae Dei, inquimus, qui cum nos creaverit, potest idem, per sapientiae potentiaeque suae thesauros, animum nostrum caritate incendere ac prorsus complere. Merito igitur Ecclesia, quae e Sacramentis in nos gratiam derivat, sancta appellatur, cum non modo continenter perpetuoque efficiat ut innumerabiles homines cum Deo arcto amicitiae vinculo coniungantur in eaque perseverent, sed etiam ex iis satis multos ad invictam animi magnitudinem, ad perfectam vitae sanctimoniam, ad heroica facinora per-

[1] *Serm. 128*, c. 9-10, n. 11-12.

ducat atque evehat. Etenim numerus nonne quotannis augetur martyrum, virginum, confessorum, quos admirandos filiis suis imitandosque proponit? Venustissimi nonne strenuae virtutis, castitatis caritatisque flores sunt isti, quos gratia Dei e terris caelo inserit? Ii solummodo in nativa infirmitate consistunt ac iacent, quicumque et divinis sollicitationibus repugnant et sua libertate recte uti nolunt. Gratia item Dei sinit, ut de nullius desperemus salute quoad in terris is degat, de omnibus, praeterea, cotidie maiora caritatis incrementa speremus; in eademque gratia positum est humilitatis seu demissionis fundamentum, cum perfectissimus quisque illud non meminisse non possit: « Quid autem habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? »[1] et facere idem nequeat, quin grato illum prosequatur animo, qui « infirmis servavit, ut ipso donante invictissime quod bonum est vellent, et hoc deserere invictissime nollent ».[2] Atque benignissimus Christus Iesus ad postulanda gratiae suae dona stimulos nobis admovet: « Petite, et dabitur vobis: quaerite, et invenietis: pulsate, et aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit: et qui quaerit invenit: et pulsanti aperietur ».[3] Donum ipsum perseverantiae « suppliciter emereri potest ».[4] Idcirco in sacris aedibus privata et publica imploratio non desinit: « Quando enim non oratum est in Ecclesia pro infidelibus atque inimicis eius ut crederent? Quando fidelis quisquam amicum, proximum, coniugem habuit infidelem, et non ei petivit a Domino mentem obedientem in christianam fidem? Quis autem sibi umquam non oravit, ut in Domino permaneret? »[5] Itaque Deo, Venerabiles Fratres, estote vos supplices, et supplex vobiscum esto clerus populusque vester — Doctore gratiae auspice —, pro iis praecipue qui aut fidei catholicae exsortes sunt aut de recta aberrarunt; praeterea qui ad sacerdotium nati ac vocati videantur, sanctam eorum institutionem

[1] *I Cor.*, IV, 7.
[2] *De correptione et gratia*, c. 12, n. 38.
[3] MATTH., VII, 7-8.
[4] *De dono perseverantiae*, c. 6, n. 10.
[5] Ibidem, c. 23, n. 63.

quoquo pacto curatote, cum futuri ii sint, officio suo congruenter, divinae gratiae dispensatores.

Qui primus de vita et rebus Augustini scripsit, Possidius, iam tum affirmabat, multo magis quam qui eius opera legissent, « ex eo proficere potuisse, qui eum et loquentem in ecclesia praesentem audire et videre potuerunt, et eius praesertim inter homines conversationem non ignoraverunt. Erat enim non solum eruditus scriba in regno caelorum, de thesauro suo proferens nova et vetera, et unus negotiatorum, qui inventam pretiosam margaritam, quae habebat venditis, comparavit: verum etiam ex iis ad quos scriptum est, Sic loquimini, et sic facite; et de quibus Salvator dicit: Qui fecerit et docuerit sic homines, hic magnus vocabitur in regno caelorum ».[1] Etenim, ut ab omnium capite virtutum exordiamur, Dei caritatem noster, reliqua abdicando, sic concupiit ac persecutus est, tam constanter in se acuit, ut cor ignitum in manu habens merito effingatur. Quisquis autem *Confessiones* vel semel evolverit, num colloquium a filio, ad fenestram Ostiensis domus, cum matre habitum oblivisci unquam queat? Nonne tam vivida est tamque suavis eiusmodi narratio, ut Augustinum et Monicam, illic, alterum prope alteram, in caelestium rerum contemplatione defixos videre videamur? « Colloquebamur ergo — ita scribit — soli valde dulciter; et praeterita obliviscentes, in ea quae ante sunt extenti, quaerebamus inter nos apud praesentem Veritatem, quod tu es, qualis futura esset vita aeterna sanctorum, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit. Sed inhiabamus ore cordis in superna fluenta fontis tui, fontis vitae qui est apud te, ut inde pro captu nostro aspersi, quoquo modo rem tantam cogitaremus... Et dum loquimur et inhiamus illi, attigimus eam modice toto ictu cordis; et suspiravimus et reliquimus ibi religatas primitias spiritus, et remeavimus ad strepitum oris nostri, ubi verbum et incipitur et finitur. Et quid simile Verbo tuo Domino nostro, in se perma-

[1] *Vita S. Augustini*, c. 31.

nenti sine vetustate, atque innovanti omnia? »[1] Tales autem mentis et animi a corpore veluti secessus in eius vita insuetos ne uixeris. Si quid enim sibi temporis ab officiis laboribusque cotidianis vacui supererat, sacras Scripturas meditari, tam sibi notas, unde delectationem lucemque veritatis conciperet; cogitatione atque animo ab Dei operibus mysteriisque summae eius erga nos caritatis sensim ad ipsas divinas perfectiones sublimiter ferri in easque veluti demergi, quantum pro supernae gratiae copia sibi licuisset. « Et saepe istud facio — nobiscum veluti arcano communicare videtur —, hoc me delectat, et ab actionibus necessitatis quantum relaxari possum, ad istam voluptatem refugio. Neque in his omnibus quae percurro consulens te, invenio tutum locum animae meae nisi in te, quo colligantur sparsa mea, nec a te quidquam recedat ex me. Et aliquando intromittis me in affectum multum inusitatum introrsus ad nescio quam dulcedinem, quae si perficiatur in me, nescio quid erit quod vita ista non erit ».[2] Quapropter clamabat: « Sero te amavi, pulchritudo tam antiqua et tam nova! sero te amavi! »[3] Atque o quam amanter Christi vitam contemplabatur, cuius similitudinem cotidie perfectiorem in se exprimere et caritatem caritate rependere studebat, haud aliter quam ipsemet virginibus, consulendo, instillabat: « Toto vobis figatur in corde, qui pro vobis est fixus in cruce! »[4] Qua quidem Dei caritate cum in dies ardentius flagraret, tum in ceteris virtutibus incredibiliter profecit: neque ulli non admirari hominem liceat — quem tali excellentem ingenio ac sanctitate venerarentur, extollerent, consulerent audirentque omnes — in scriptis, quae in publicum proditura erant, inque epistulis suis illuc intentissimum, ut non modo, quae sibi laudes tribuerentur, eas auctori bonorum omnium, tamquam ipsi uni debitas, referret et ceteris animos et, salva veritate, praeconia adiiceret, sed etiam conlegas episcopos honore ac reverentia prosequeretur, maximos

[1] *Confess.*, lib. IX, c. 10, n. 23-24.
[2] *Confess.*, lib. X, c. 40, n. 65.
[3] Ibid., c. 27, n. 38.
[4] *De sancta virginitate*, c. 55, n. 56.

praesertim illos qui antecesserant, ut Cyprianum et Gregorium Nazianzenum, ut Hilarium et Ioannem Chrysostomum, ut suum fidei magistrum Ambrosium, quem ut patrem venerabatur et cuius saepe praecepta ac gesta recolere consueverat. Verum, quae a Dei caritate seiungi nequeat, splenduit in nostro animarum caritas, earum potissimum, quas, pro pastorali officio, moderaretur.

Ex quo enim, divino adspirante numine, per fiduciam Valerii episcopi populique delectum, primum sacerdotio initiatus ac deinde ad Hipponensem sedem evectus est, totus in eo fuit ut gregem suum, et sanae pabulo doctrinae alendo et ab luporum incursionibus tutando, ad aeternam duceret beatitatem. Fortiter igitur ille, at caritate in errantes homines comite, impugnare haereses; populo suo ab fallaciis praecavere, quas per id temporis Manichaei, Donatistae, Pelagiani, Ariani adhiberent; ita hos ipsos coarguere, ut non modo falsae doctrinae propagationem cohiberet et praedas recuperaret, sed etiam eos fidei catholicae adiungeret. Quamobrem ad disceptandum, vel publice, paratus perpetuo esse, cum de divino auxilio, de insita veritati vi atque virtute deque populi constantia summopere confideret, et, si qua haereticorum commentaria ad se perferrentur, nullam interponere moram quominus ea singillatim refelleret, nec opinionum insulsitate nec disserendi spinis nec adversariorum pervicacia iniuriisque vexatus ac devictus. Sed nihilo secius, quamvis tam acriter pro veritate contenderet, hostium istorum emendationem, quos benevolentia et christiana caritate complectebatur, a Deo flagitare nullo tempore destitit; atque ex ipsis eius scriptis apparet, quanta cum demissione animi ac persuadendi vi eos alloqueretur: « Illi in vos saeviant qui nesciunt cum quo labore verum inveniatur, et quam difficile caveantur errores. Illi in vos saeviant, qui nesciunt quam rarum et arduum sit carnalia phantasmata piae mentis serenitate superare... Postremo illi in vos saeviant, qui numquam tali errore decepti sunt, quali vos deceptos vident. Ego autem qui diu multumque iactatus tandem respicere potui quid sit illa sinceritas, quae sine inanis fabulae narratione percipitur... qui denique omnia illa figmenta, quae vos diuturna consuetu-

dine implicatos et constrictos tenent, et quaesivi curiose, et attente audivi, et temere credidi, et instanter quibus potui persuasi, et adversus alios pertinaciter animoseque defendi: saevire in vos omnino non possum, quos sicut meipsum illo tempore, ita nunc debeo sustinere, et tanta patientia vobiscum agere, quanta mecum egerunt proximi mei, cum in vestro dogmate rabiosus et caecus errarem ».[1] Propterea Episcopi Hipponensis religionis studium, assiduam actionem atque animi benignitatem cur spes fefellisset, cur exitus? Manichaei ad ovile Christi trahi, Donati discidium seu schisma esse desinere, Pelagiani omnino disiici; ut, post Augustini obitum, de eo Possidius scribere posset: « Et erat ille memorabilis vir, praecipuum dominici corporis membrum, circa universalis Ecclesiae utilitatem sollicitus semper ac pervigil. Et illi divinitus donatum est ut de suorum laborum fructu, etiam in hac vita gaudere provenisset, prius quidem in Hipponensi Ecclesia et regione, cui maxime praesidebat, unitate ac pace perfecta; deinde in aliis Africae partibus, sive per seipsum, sive per alios et quos ipse dederat sacerdotes, pullulasse, et multiplicatam fuisse Domini Ecclesiam pervidens, illosque Manichaeos, Donatistas, Pelagianistas, et Paganos ex magna parte defecisse, et Ecclesiae Dei sociatos esse congaudens: profectibus quoque et studiis favens erat et exsultans bonorum omnium; indisciplinationes pie ac sancte tolerans fratrum, ingemiscensque de iniquitatibus malorum, sive eorum qui intra Ecclesiam, sive eorum qui extra Ecclesiam sunt constituti; dominicis, ut dixi, lucris semper gaudens, et damnis moerens ».[2] Quodsi in magnis Africae et vel universae Ecclesiae negotiis forti noster invictoque animo fuit, at patrem gregi suo tam studiosum benignumque se praestitit quam qui maxime. Contionari saepissime apud populum consueverat, aut depromptas plerumque e Psalmis, e Ioannis Evangelio, e Pauli Epistolis sententias, ad tenuiorum simpliciorumque hominum captum accommodate, enucleando, aut abusus et vitia, si qua

[1] *Contra epist. Manichaei quam vocant fundamenti*, c. 2-3, n. 2-3.
[2] *Vita S. Augustini*, c. 18.

apud Hipponenses irrepsissent, optimo sane exitu, corripiendo; in eoque diu multumque elaborabat, ut non solum peccatores Deo reconciliaret, pauperibus opitularetur et pro reis intercederet, verum etiam — quamquam per haec avocari ac diduci animum conquerebatur — ut lites et iurgia componeret, quae de profanis rebus inter christifideles haberentur, anteposita scilicet saeculi fastidiis episcopalis caritatis exercitatione. Quae quidem caritas animique magnitudo potissimum in summo rerum discrimine eluxit, cum, Vandalis Africam vastantibus, nihil sacerdotum dignitati, nihil sacris aedibus parcitum est. Haerentibus videlicet nonnullis episcopis ac presbyteris quid inter tot tantasque calamitates agendum sibi foret, sanctissimus senex, quem unus ex iis sententiam rogasset, aperte rescripsit, nulli sacerdoti, cuius ministerio fideles carere non possent, licere a populo suo, quicquid esset eventurum, abscedere. « An non cogitamus — aiebat — cum ad istorum periculorum pervenitur extrema, nec est potestas ulla fugiendi, quantus in Ecclesia fieri soleat ab utroque sexu, atque ab omni aetate concursus; aliis baptismum flagitantibus, aliis reconciliationem, aliis etiam paenitentiae ipsius actionem, omnibus consolationem et Sacramentorum confectionem et erogationem? Ubi si ministri desint, quantum exitium sequitur eos qui de isto saeculo vel non regenerati exeunt vel ligati! quantus est etiam luctus fidelium suorum, qui eos secum in vitae aeternae requiem non habebunt! quantus denique gemitus omnium, et quorumdam quanta blasphemia de absentia ministeriorum et ministrorum! Vide quid faciat malorum temporalium timor, et quanta in eo sit acquisitio malorum aeternorum. Si autem ministri adsint, pro viribus quas eis Dominus subministrat, omnibus subvenitur: alii baptizantur, alii reconciliantur, nulli dominici corporis communione fraudantur, omnes consolantur, aedificantur, exhortantur, ut Deum rogent, qui potens est omnia quae timentur, avertere; parati ad utrumque, ut si non potest ab eis calix iste transire, fiat voluntas eius, qui mali aliquid non potest velle ».[1] Atque

[1] *Epist. 228,* n. 8.

ita concludebat: « Qui autem sic fugit ut gregi Christi ea quibus spiritualiter vivit, alimenta subtrahantur, mercenarius ille est, qui videt lupum venientem et fugit, quoniam non est ei cura de ovibus ».[1] Monita, ceteroqui, noster confirmavit exemplo; in urbe enim sui honoris sede, a barbaris obsessa, magnanimus Pastor, qui cum populo suo manserat, animam Deo reddidit.

Iamque ut id adiiciamus, quod plenior Augustini laudatio postulare videtur, testis historia est, sanctum Ecclesiae Doctorem, qui, Mediolani, vidisset « extra urbis moenia sub Ambrosio nutritore »[2] « diversorium sanctorum » et, paulo post matris obitum, monasteria « Romae etiam plura... neque hoc in viris tantum, sed etiam in feminis »[3] cognovisset, vix ad Africae oras appulit, de animis ad absolutionem perfectionemque vitae, in religioso statu, promovendis cogitare coepisse, et coenobium in praedio quodam suo excitasse, in quo « constitutus, ferme triennio, et a se iam alienatis curis saecularibus, cum iis qui eidem adhaerebant, Deo vivebat, ieiuniis, orationibus, bonisque operibus, in lege Domini meditans die ac nocte ».[4] Sacerdotio autem auctus, aliud mox Hippone condidit in Ecclesiae vicinia coenobium; « et cum Dei servis vivere coepit secundum modum et regulam sub sanctis Apostolis constitutam: maxime ut nemo quidquam proprium in illa societate haberet, sed eis essent omnia communia, et distribueretur unicuique sicut opus erat ».[5] Postquam vero ad episcopalem dignitatem elatus est, cum nec sibi communis vitae beneficia deesse nec omnibus Hipponensis Antistitis salutatoribus vel hospitibus patere monasterium vellet, in ipsa episcopali domo clericorum coenobium constituit, ea lege, ut, paternis bonis abdicatis, communiter vitam viverent — ab saeculi quidem illecebris remotam et lautitiae omnis expertem, non austeriorem tamen atque asperiorem — et caritatis in Deum

[1] *Epist. 228,* n. 14.

[2] *Confess.,* lib. VIII, c. 6, n. 15.

[3] *De moribus Ecclesiae catholicae et de moribus Manichaeorum,* lib. I, c. 33, n. 70.

[4] Possidius, *Vita S. Augustini,* c. 3.

[5] Ibid., c. 5.

proximosque officia una simul exsequerentur. Sanctimonialibus autem, quas, haud procul incolentes, sua ipsius soror gubernaverat, legem dedit mirabilem, cum sapientiae tum moderationis plenam; qua hodie reguntur religiosae bene multae utriusque sexus familiae, non modo quotquot augustinianae nuncupantur, sed etiam quae a conditore cuiusque suo legem ipsam peculiaribus constitutionibus auctam accepere. Cuius quidem instituti perfectioris vitae, ad consilia evangelica traductae, seminibus apud suos iactis, non tam de Africa christiana noster quam de Ecclesia universa meritus est, cui ex eiusmodi militia tantum accessit, aetatum decursu, tantumque hodie accedit utilitatis atque incrementi. Quo in genere, adhuc vivente Augustino, insigne coeptum laetissimi consecuti sunt fructus, narratque Possidius, religiosos viros sane multos, Patris legiferi, qui undique rogaretur, concessu, in omnes partes abiisse, ut, quasi igne ab igne capto, et nova coenobia conderent et Africae Ecclesias, doctrina et sanctitatis exemplo, iuvarent. Licuit igitur nostro de praeclara ista religiosae vitae actione, quae optatis suis tam plene responderet, ita gaudere, ut aliquando significaret: « Ego qui haec scribo, perfectionem de qua Dominus locutus est, quando ait diviti adolescenti, Vade, vende omnia quae habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo; et veni sequere me; vehementer adamavi, et non meis viribus, sed gratia ipsius adiuvante sic feci. Neque enim quia dives non fui, ideo minus mihi imputabitur: nam neque ipsi apostoli, qui priores hoc fecerunt, divites fuerunt. Sed totum mundum dimittit qui et illud quod habet, et quod optat habere dimittit. Quantum autem in hac perfectionis via profecerim, magis quidem novi ego quam quisquam alius homo; sed magis Deus quam ego. Et ad hoc propositum quantis possum viribus alios exhortor, et in nomine Domini habeo consortes, quibus hoc per meum ministerium persuasum est ». [1] Atque velimus hodie, ubique gentium, sancto Doctori similes, plures « seminatores casti consilii » suscitari, qui, prudenter quidem at

[1] *Epist. 157*, c. 4, n. 39.

fortiter et perseveranter, religiosae et sacerdotalis vitae, divino utique nutu, suasores se praebeant, ut caveatur aptius ac provideatur, ne christiani debilitentur spiritus et gradatim morum integritas pereat.

Hominis res gestas ac promerita, Venerabiles Fratres, dicendo adumbravimus, cui ob peracuti ingenii vim, ob doctrinae ubertatem elationemque, ob sanctitatem ad tam sublime fastigium provectam ob invictamque catholicae veritatis defensionem, aut paene nullum aut paucissimos sane eorum comparaveris, qui ab humani generis initio usque adhuc floruere. Laudatorem superius non unum induximus; at vero quam suaviter, quam recte Hieronymus aequali ac familiarissimo suo: « Mihi autem decretum est te amare, suscipere, colere, mirari, tuaque dicta quasi mea defendere ».[1] Et rursus: « Macte virtute, in orbe celebraris; catholici te conditorem antiquae rursum fidei venerantur atque suscipiunt, et quod signum maioris gloriae est, omnes haeretici detestantur: et me pari prosequuntur odio; ut quos gladiis nequeant, voto interficiant ».[2] Summopere igitur Nobis cordi est, Venerabiles Fratres, quem, anno quindecies saeculari ab eius obitu haud ita multo post exeunte, Nosmet ipsi per has Encyclicas Litteras perlibenter commemoravimus, eundem in populis vestris ita commemorari, ut ipsum nemo non colat, nemo, potissimum, non imitari contendat, gratias Deo de beneficiis, quae Ecclesiae per tam magnum Doctorem obvenerunt, nemo non agat. In quo novimus, insignem Augustini subolem esse ceteris — ut aequum est — exemplo praeituram, quae redditos sibi, fel. rec. decessoris Nostri Leonis XIII benignitate, Patris legiferi cineres, Papiae, ad S. Petri in Caelo Aureo pie adservat ac custodit: quo utinam christifideles, sacrum eius corpus veneraturi et quam concessimus admissorum veniam lucraturi, undique frequentissimi coeant. At praeterire silentio non possumus, quae quantaque in animo

[1] *Epist. 172,* n. 1 inter augustinianas.

[2] *Epist. 195,* inter augustinianas.

Nostro spes insideat atque exspectatio, fore ut, qui Carthagine proxime agendus est Eucharisticus omnium nationum Conventus, is, praeterquam quod in Christi Iesu sub speciebus latentis triumphum, in Augustini praeterea honorem evadat. Cum enim in ea urbe Conventus habeatur, ubi olim noster haereticos devicit et christianos in fide roboravit; in Africa illa latina, cuius veteres laudes nulla unquam oblitterabit aetas, quaeque splendidissimum illud sapientiae lumen progenuit; ab Hippone haud multo procul, cui feliciter obtigit, ut tam diu eius spectaculo virtutum ac pastoralibus curis frueretur: fieri profecto non potest, quin sancti Doctoris et memoria et illa de Augusto Sacramento doctrina — quam, ut ex ipsa Ecclesiae liturgia plerisque aliqua ex parte cognitam atque perspectam, praetermisimus — coeuntium illuc animis, immo paene oculis obversetur. Omnes denique christifideles hortamur, eosque praecipue qui Carthaginem conventuri sunt, Augustinum apud divinam clementiam deprecatorem adhibeant, ut feliciores posthac dies Ecclesiae illucescant, et qui in tanta illa Africae immensitate indigenae advenaeque, aut catholicae veritatis adhuc expertes aut a Nobis dissidentes, vivunt, nec lucem illi doctrinae evangelicae per missionales nostros sibi allatae reiiciant, nec hi ad amantissimae Matris Ecclesiae gremium confugere cunctentur.

Caelestium interea munerum conciliatrix esto, itemque paternae Nostrae benevolentiae testis, apostolica benedictio, quam vobis, Venerabiles Fratres, et universo clero populoque vestro peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud Sanctum Petrum die XX mensis Aprilis, in festo Paschae Resurrectionis D. N. I. C., anno MDCCCCXXX, Pontificatus Nostri nono.

PIUS PP. XI

SACRUM CONSISTORIUM

23 Aprilis 1930

I

Hac feria IV, die 23 Aprilis, in consueta aula Palatii Apostolici Vaticani habitum est *Consistorium secretum*. Assidente Summo Pontifice Reverendissimus Cardinalis Camillus Laurenti, sacrorum Rituum Congregationi Praefectus, compendiosa narratione vitam, virtutes ac miracula retulit Beati Confessoris Theophili a Curte, sacerdotis professi in Ordine Fratrum Minorum et Beatae virginis Catharinae Thomas, Canonissae regularis professae in Ordine Sancti Augustini; ac insuper acta universa recensuit, quae in causa Beatificationis et Canonizationis utriusque sacra Rituum Congregatio, praevio rigoroso examine admiserat et approbaverat.

Qualibet relatione expleta Sanctissimus Dominus noster Reverendissimorum Patrum Cardinalium singillatim suffragia exquisivit: « An scilicet deveniendum sit ad solemnem praefati Beati (vel Beatae) Canonizationem »: et singuli Patres Cardinales sententiam suam aperuerunt.

II

Consistorio secreto felici successu peracto, iussu Sanctissimi Domini nostri, continenter habitum est *Consistorium publicum* pro solemni peroratione utriusque Causae Canonizationis praefatorum Beati et Beatae. Nimirum DD. Vincentius Sacconi et Augustus Milani sacrae Consistorialis Aulae Advocati, relatis vitam, virtutibus et miraculis Beati Theophili a Curte et Beatae Catharinae Thomas respective, pro solemni Canonizatione utriusque de more institerunt.

Tum R. P. D. Nicolaus Sebastiani, Apostolicarum litterarum ad Principes Secretarius, stans a sinistro pontificii Solii latere, DD. Advocatis in genua provolutis, Sanctitatis Suae nomine, hisce verbis respondit:

« Ad orationes, quas modo, prouti soletis, diserte habuistis, ut Beatissimum Patrem rogaretis, vellet, infallibili supremae auctoritatis suae iudicio, Beatum Theophilum a Curte et Beatam Catharinam Thomasiam in Sanctorum caelitum numerum adscribere, respondere iubeor, quod non tam

vobis quam utrique religiosae sodalitati, cuius nomine perorastis, in optatis iam diu est, idem Sanctissimo Domino nostro placere vehementer. Avet profecto ipsemet, pro suo religionis studio et pro spe, qua tenetur, admodum laeta spiritualium fructuum, duos illos, de quorum virtutibus, recte factis, miraculis, clariore per vos in luce collocatis, perlibenter audivit, colendos universo catholico orbi imitandosque proponere. Alterum enim, Aracoelitanae Minorum Provinciae alumnum, in comperto est non modo demissione animi, paupertatis spiritu et austeriore vita, cuius esset imprimis cupidus, longe inter suos praestitisse, sed etiam christianae plebis emendationem tam sollerter amanterque consuevisse persequi, ut de assidua divinarum rerum contemplatione ad contionandum, ad expiandos animos, miro quidem exitu, prosiliret ardentior; altera, Ordinis Sancti Augustini in insula Maiorica canonissa regularis, verbis ipsis sepulcri monumento insculptis iure meritoque «superis familiaris, daemonibus terrifica, virtutibus eximiis ac miraculis conspicua» describitur. Dignos igitur ambos nemo non dixerit, quorum celsissimam vitae perfectionem, per mirabilia rerum a Deo comprobatam, pontificalis sententia iam nunc agnoscat atque efferat. Verumtamen Beatissimus Pater eiusmodi decretum non ante pronuntiaturus est quam, in Consistorio semipublico, Purpuratorum Patrum, simulque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, in Vaticanas Aedes ad tanti definitionem negotii coeuntium, suffragia de more exquisiverit atque excepta probarit. Iam nihil reliquum, nisi ut, Sanctissimi Domini mandato, omnes moneam, cum vos qui in hac aulae maiestate coram adestis, tum eos qui, sane inviti at pia rem cogitatione prosequentes, hinc absunt, velle ipsum, preces interea Spiritui Paraclito, ad impetrandam sibi superni luminis copiam, adhiberi flagrantissimas.

CONSTITUTIO APOSTOLICA

DE PONTIFICIO SEMINARIO SEU COLLEGIO AETHIOPICO

PIUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Curis ac laboribus nunquam Apostolica Sedes pepercit, ut quos funestum discidium ab Ecclesiae unitate filios sane carissimos ante actis temporibus abstraxisset, iidem ad communis omnium Patris complexum quantocius reducerentur. Cuius quidem actuosae Summorum Pontificum sollicitudinis non expers fuit antiquissima illa Aethiopiae Ecclesia quae ab apostolico viro S. Frumentio, iam saeculo IV, evangelicae veritatis luce perfusa, eximiis doctrinae et sanctitatis laudibus statim enituit; attamen, cum sibi, hostili Islamitarum dominatione veluti circumclusae, aditus ad Beati Petri Cathedram interciperetur, cumque schismaticae Aegypti Ecclesiae exemplo atque appulsu eadem de recta abduceretur via, in monophysitarum haeresim ipsa pedetentim incidit. Quam ob rem, per diuturnum saeculorum decursum, Christi doctrinam Aethiopiae populi haud germanam atque integram retinuere; quod quidem ipsi illius Ecclesiae Legati in Oecumenici Florentini Concilii coetibus quodammodo confessi sunt, cum in suorum schismatis excusatione, hisce inter alia verbis Decessorem Nostrum f. r. Eugenium Papam IV allocuti sunt: « Aliarum Ecclesiarum secessio atque rebellio fuit voluntaria; hincque earum populi in servitutem exterminiumque sunt dati. Nostra autem intermissio et elongatio a Sede Tua nequaquam a perfidia aut levitate alia, sed processit a provinciarum distantia et a periculis, quae subeunt commeantes ».

Sapienti igitur consilio f. r. Sixtus Papa IV Decessor Noster ut earum necessitudinum vincula, quae feliciter in Florentino Concilio Aethiopiae gentem Apostolicae Sedi iterum devinxissent, non tam consisterent, quam arctiora etiam atque firmiora in posterum redderentur, prope Vaticanas Aedes domum atque eidem continens S. Stephani Maioris sacellum Aethiopibus attribuit, ea quidem mente ut, qui e longinquis illis regionibus, Ss. Apostolorum Petri et Pauli sepulcrum veneraturi in Urbem se contulissent, in hac eadem domo, non modo hospitio exciperentur, sed etiam

iis, quae suscepissent, de christiana religione studiis commode inibi vacare possent, et pietati suae opportune satisfacere. Itaque, per duorum circiter saeculorum spatium, monachi non pauci, ex Aethiopia Romam convenientes, hoc sibi designatum domicilium incoluerunt, in eodemque, ad regularis disciplinae normam, communem vitam egerunt. Quod profecto non parum iisdem attulit utilitatis, quandoquidem in hoc catholici nominis veluti centro ac quasi sub Summorum Pontificum oculis commorantes, non modo ad studiosiorem cum Apostolica Sede coniunctionem salubriter excitati sunt, sed etiam tutiora ex eadem haurire potuerunt christianae religionis praecepta atque instituta. Neque minus Decessoribus Nostris id attulit commodi, cum ab religiosis viris huc coeuntibus Aethiopicae Ecclesiae res facilius ipsi dignoscere, iisdemque satius atque consultius prospicere possent.

At quae, insequenti aetate, miserrimae in Aethiopia fuerunt catholicae rei condiciones id effecerunt ut sanctissima eiusmodi cum Iesu Christi Vicario fidei caritatisque vincula infringerentur, atque adeo pervetustum illud S. Stephani Maioris hospitium, quod Romanorum Pontificum liberalitas Aethiopibus concesserat, desertum ab iisdem relinqueretur. Paterna tamen Decessorum Nostrorum cura atque sollicitudo erga dissitam illam dominici gregis partem nunquam deferbuit, ut litterae etiam testantur, quas anno millesimo septingentesimo quarto Cardinalis Sacri Consilii Fidei propagandae Praefectus, Pontificis nomine, ad augustum Aethiopiae Imperatorem dedit. In hisce enim haec habentur: « Illud etiam praeclarum Sanctitas Sua in tuae gentis gratiam nuperrime fecit quod ecclesiam S. Stephani Protomartyris a Summis Pontificibus una cum hospitio contiguo Aethiopiae nationi olim in Urbe concessam pietate ac magnificentia se digna reparavit, ornavitque; ac insuper cogitat de eodem hospitio primo quoque tempore amplificando ac decenter exornando, ut Aethiopes quos in posterum vel religionis amor, vel Sacrae Congregationis studium ad Urbem impelleret, commodioribus hic aedibus ac debitis humanitatis officiis hic excipiantur ».

Nihilo setius, per longum adhuc annorum intervallum, haud uberes, quin immo exiguos fructus tulit sedula, in opportuno eiusmodi incepto provehendo, Summorum Pontificum navitas. Cum vero, superiore saeculo, feliciora catholicae rei in Aethiopia affulgerent auspicia, cumque ibi sacrae missionalium expeditiones a multis ac vel ab ipsis Civitatis Principibus satis magna aequanimitate exciperentur, tum a quibusdam Apostolicis viris hoc peropportunum sane consilium initum est, ut Seminarium Aethiopicis sacrorum alumnis rite instituendis Massiliae primum, ac dein hac in alma Urbe excitaretur atque aperiretur. Quod quidem consilium f. r. Bene-

dictus Papa XV proximus Decessor Noster tam volenti animo prosecutus est, ut ad felicem exitum adduxerit, in hanc rem vetus Aethiopicum hospitium destinando, in quo non modo Aethiopiae monachi iterum exciperentur sed etiam ex illis regionibus alumni et alerentur et sacris disciplinis ita instituerentur, ut aliquando sacerdotali dignitate insigniti et ad gentem suam reversi, strenui exsisterent catholicae veritatis adsertores atque praecones. Attamen huius hospitii domus nimium quidem angusta videbatur et ad propositum non satis apta atque idonea; quapropter consentaneum Nobis visum est, ut peculiarem quoque Nostram in nobilissimam Aethiopiae gentem ostenderemus benevolentiam, novam amplioremque prope Nos, atque in ipso Vaticanae Urbis Statu Aethiopici Collegii exaedificare sedem, quae quidem, absoluta necessariisque rebus convenienter instructa, feliciter iam dedicata est.

Ut autem Nostram in hoc Collegium paternam voluntatem luculentius testemur, ad iuridicam eius erectionem devenire statuimus. Itaque ad maiorem divini Nominis gloriam et ad catholicae rei incrementum, Seminarium seu Collegium Aethiopicum, in Vaticanae Urbis Statu conditum, apostolica Nostra auctoritate constituimus, eidemque Pontificii Collegii nomen et iura attribuimus.

Immo quo propius, sicut iam animo, et oculis Nostris illud amplectamur, novum benevolentiae pignus eidem Collegio dare cupientes, iis derogamus quae per Apostolicas sub plumbo Litteras *Ex Lateranensi pacto* die trigesima mensis Maii proxime elapso anno datas decrevimus; et volumus ac statuimus ut ex nunc sub iurisdictione sit Nostri in Vaticanae Urbis Statu Vicarii generalis. Ac fore confidimus, instanterque a Deo precamur, ut Pontificium hoc Collegium, quemadmodum novam dignioremque sedem adeptum est, ita nova etiam alacritate ferveat, eoque alumnos rite sancteque conformando pro viribus intendat, ut filii Nobis carissimi, quos infausta rerum eventa, potius quam hominum improbitas, ab Apostolica Sede seiunxere, ad commune unius Pastoris ovile quam primum revocentur.

Cum autem domus hospitii Aethiopici S. Stephani Maioris in commodum Collegii diruta fuerit, Collegio noviter exstructo unitum seu inclusum declaramus idem hospitium cum omnibus bonis, iuribus ac privilegiis a Praedecessoribus Nostris ipsi tributis.

Volumus praeterea ut harum Litterarum transumptis etiam impressis manu tamen alicuius notarii publici subscriptis ac sigillo alicuius viri in ecclesiastica dignitate vel officio constituti munitis, eadem prorsus tribuatur fides, quae hisce Litteris tribueretur, si ipsaemet exhibitae vel ostensae forent.

Quae denique hisce Litteris statuimus, decrevimus, indiximus, ea rata omnia firmaque permanere auctoritate Nostra volumus, iubemus: quibuslibet etiam speciali mentione dignis minime obstantibus.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Domini millesimo nongentesimo ac trigesimo, die decima secunda mensis Februarii, Pontificatus Nostri nono.

FR. ANDREAS CARD. FRÜHWIRTH.
Cancellarius S. R. E.

ALOYSIUS CARD. SINCERO
a Secretis S. C. pro Ecclesia Orientali

Alfonsus Carinci, *Protonotarius Apostolicus.*
Dominicus Spolverini, *Protonotarius Apostolicus*

Loco ✠ Plumbi

Reg. in Canc. Ap. vol. XLI, n. 62. - M. Riggi.

ACTA SS. CONGREGATIONUM

SACRA CONGREGATIO CONSISTORIALIS

I

DECRETUM

DE CONSISTORIO AD EXQUIRENDA SUFFRAGIA PRO CANONIZATIONE QUORUMDAM BEATORUM SERVORUM DEI.

In Consistorio, subsignata die habito in Palatio Apostolico Vaticano, Ssm̃us Dominus Noster Pius div. Prov. Pp. XI die vigesima secunda mensis Maii p. f. Consistorium semipublicum fieri decrevit, in quo exquiret Episcoporum sententiam pro canonizatione B. Theophili a Curte, Conf., sacerdotis professi ex Ordine Fratrum Minorum, B. Catharinae Thomas, Virg., canonissae regularis ex Ordine S. Augustini, et forte aliorum Beatorum Servorum Dei, quorum causa penes Sacrorum Rituum Congregationem ad praesens agitur. Quapropter Ssm̃us Dñus praescribit ut omnes Antistites, qui sunt intra centesimum ab Urbe lapidem, si possint, Romam tempestive petant, praefato Consistorio intersint, suffragium suum edituri; et solemni canonizationi, si in eodem Consistorio indicta fuerit, adsistant. Ceteros vero Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Praelatos seu Abbates *nullius* de his quae supra memoravimus certiores reddit, laetus quidem si qui ad eumdem finem romanum iter suscipere valeant.* Ne autem frequentibus

* MONITUM

Rm̃i Archiepiscopi et Episcopi qui, iuxta adnexum Sacrae Congregationis Consistorialis convocationis decretum, Romae semipublico Consistorio pro Canonizationibus vel sacris canonizationum solemniis intererunt, oportet ut quamprimum subscripto Apostolicarum Caeremoniarum Praefecto (*Piazza Capranica, 98, Roma – 120*) per epistolam significent quo circiter die venturi sint, ut Praesulum numerus opportune cognoscatur, et ipsi schedulas et intimationes pro Consistorio vel Canonizationibus tempestive accipere possint.

Ne vero Apostolici cursores in schedularum distributione ancipites haereant de Episcoporum domiciliis, oportet ut ipsi Archiepiscopi et Episcopi in scriptis eumdem Caeremoniarum Praefectum de suo quisque domicilio certiorem faciant.

Iidem Antistites secum deferent vestes praelatitias laneas violaceas, cum mantelleto pariter laneo, violacei coloris, biretum, rocchetum et cappam laneam violaceam

itineribus nimium graventur Ordinarii locorum, Sanctitas Sua benigne indulget ut qui hac occasione Romam convenerint et praefatis solemniis adfuerint, proxima vice ab obligatione sacra Limina visitandi eximantur.

Datum Romae, ex aedibus Sacrae Congregationis Consistorialis, die 23 Aprilis 1930.

✠ B. Card. Pompilj, Episcopus Veliternus.

L. ✠ S.

† Fr. Raphaël C., Archiep. Thessalonicen., *Adsessor.*

sine pellibus armellineis pro Consistorio; quibus vero cappae praesto non sint, ex benignitate Sanctissimi Domini nostri Papae, ad Consistorium fas erit accedere indutos mantelleto supra rocchetum.

Pro sacris vero canonizationum solemniis, Praesules deferent amictum, mitram ex linea tela alba et unum pluviale simplex ex lamina argentea, sin minus ex serico damasceno *albo,* et alterum coloris *rubri.*

Antistites, autem, Cardinalitia dignitate praefulgentes, vestes cardinalitias *rubei* coloris et cappam *violaceam* sine pellibus armellineis pro Consistorio habebunt. Pro solemniis autem canonizationum induent calceos rubeos, amictum, planetam *albam* vel *rubram* opere phrygio aureo distinctam, mitram serico-damascenam cum vimpa et superpelliceo pro cappellano caudatario, qui induet vestem sericam violaceam cum crocea lanea violacei pariter coloris.

Praesules ad Ordines vel Congregationes religiosas pertinentes quoad rochetum et qualitatem ac colorem vestium, consuetum morem servabunt.

A die 1ª Maii e cappis Emorum et Rmorum S. R. E. Cardinalium, Episcoporum et officialium Curiae tollentur pelles armellineae, et Cardinales ac Antistites aliique de capella, domo vel familia Pontificis, ad Ordines vel religiosas Congregationes non pertinentes, vestes sericas induent.

Romae, die 23 Aprilis 1930.

De mandato Ssmi D. N. Papae.

L. ✠ S.

Carolus Respighi,
Protonot. Ap., Caerem. Praefectus.

II

PROVISIO ECCLESIARUM

Sanctissimus Dominus Noster Pius divina Providentia Papa XI successivis decretis Sacrae Congregationis Consistorialis, singulas quae sequuntur Ecclesias de novo Pastore dignatus est providere, nimirum:

31 Martii 1930. — Titulari episcopali Ecclesiae Sebastopolitanae, praefecit R. D. Antonium Hilfrich, parochum loci *Wiesbaden*, quem deputavit Coadiutorem cum iure futurae successionis R. P. D. Caroli Augustini Kilian, Episcopi Limburgensis.

2 Aprilis. — Cathedrali Ecclesiae Brixinensi, R. D. Ioannem Geisler, antecessorem in Seminario theologico Brixinensi.

3 Aprilis. — Titulari episcopali Ecclesiae Seliensi, R. D. Olavum Offerdahl, Vicarium Apostolicum de Norvegia.

11 Aprilis. — Metropolitanae Ecclesiae Ultraiectensi, R. D. Ioannem Henricum Gerardum Jansen, canonicum theologum et Vicarium capitularem eiusdem metropolitanae Ecclesiae.

16 Aprilis. — Cathedrali Ecclesiae Peoriensi, R. P. D. Iosephum Henricum Schlarman, Antistitem Urbanum, parochum ecclesiae cathedralis Bellevillensis.

22 Aprilis. — Titulari archiepiscopali Ecclesiae Nicaenae, R. P. D. Iosephum Pizzardo, hactenus Archiepiscopum Cyrrhensem.

SACRA CONGREGATIO RITUUM

I

SANCTI MINIATI

CANONIZATIONIS BEATI THEOPHILI A CURTE SACERDOTIS PROFESSI ORDINIS FRATRUM MINORUM.

SUPER DUBIO

An et de quibus miraculis constet post indultam eidem Beato venerationem in casu et ad effectum de quo agitur?

Praeclarissimae Fratrum Minorum Familiae, quovis tempore de Ecclesia Dei atque de civili societate optime meritae, novum ac singulare gaudium merito accedit, quum Theophilus a Curte, Sacerdos professus eiusdem Familiae, iam caelitum Beatorum honores assecutus, novis cla-

rere miraculis conspicitur, quae a sedulo Causae Postulatore pro eiusdem Beati Theophili Canonizatione proposita sunt. Sed prius de Beati Theophili vita aliquid innuisse opportunitas exposcit. Curte in Corsica e nobilibus aeque ac piis parentibus, Ioanne Antonio de Signori et Magdalena Arrighi, die 30 Octobris anno 1676 ortus est Theophilus, matureque sacro fonte ablutus, Blasii nomine eidem imposito. A teneris annis eximiae pietatis cultor, de virtute in virtutem progrediens, cunctis admirationi et exemplo exstitit. De statu eligendo recogitans, decimo septimo aetatis anno, Institutum S. Francisci in Familia Minorum amplexus est, post grave certamen cum parentibus, aegre id ferentibus, proprio Blasii nomine, ut moris est, in illud Theophili auspicatissime commutato.

In coenobio S. Mariae Novae civitatis Neapolitanae philosophicis ac theologicis studiis vacavit, quibus, summa cum laude, finem dedit Romae, in conventu Aracoelitano. Sacerdotio auctus, ad coenobium Civitellae missus, ibi solitudinem sacri Recessus degustavit; a quo evocatum Superiores in insulam Corsicam ablegarunt ut ibi etiam recollectionis rigorem constabiliret. Nec spe sua frustrati sunt: namque in conventu oppidi Zuani, inter innumeras contradictiones prudenter ac feliciter superatas, recollectionem illam introduxit, firmavit, constabilivit. Alium recessum in oppido Phicecli, vulgo *Fucecchio*, dioecesis Sancti Miniati, constituit, sancteque gubernavit ad annum usque 1740, die 19 Maii, quo obdormivit, in Domino. Post pretiosam eius mortem, latius in dies diffusa est eiusdem sanctitatis fama, prodigiis illustrata. Quibus rite probatis Leo XIII, felicis recordationis, die 4 Septembris anno 1895 eumdem Dei Famulum solemniter inter Beatos retulit. Sed novis accedentibus prodigiis post indultam Beato Theophilo venerationem, Causae reassumptionem idem Pontifex die 26 Februarii anno 1901 manu sua signare dignatus est.

Quo igitur tanti momenti Causa rite instrueretur et ad optatum finem perduceretur solertem operam actores impendere sategerunt. Ex duabus sanationibus, de quibus agitur, ea quae primo loco recensetur, scilicet sanatio sororis Teresiae Ulivelli ab interno cisto-adenomate die 8 Septembris anni 1924 evenit in monasterio S. Salvatoris loci vulgo *Fucecchio* in dioecesi S. Miniati. De processu super hac sanatione confecto in curia S. Miniati, Romam postea transmisso, validitatis decretum prodiit die 23 Martii anni 1927. Post antepraeparatoriam Congregationem habitam die 13 Decembris anni 1927 in aedibus Rmi Dñi Cardinalis Vincentii Vannutelli, Episcopi Ostien. et Praenestin., Causae Relatoris, ut ampliores haberentur super praefato miraculo notitiae, per decretum diei 16 Martii 1928 eidem Ordinario S. Miniati munus demandatum est ut novum additionalem processum construeret. Hisce omnibus rite peractis, Causae

Postulator Sanctissimum Dominum Nostrum Pium Papam XI supplici-ter exoravit ut rursus de alio etiam asserto prodigio fieret excussio, scilicet de sanatione sororis Mariae Dominicae Lota, e sanctimonialibus Visitationis, quae iam Massiliae evenerat die 30 Novembris 1906. Porro de validitate processus qui in Massiliensi curia super hac sanatione iam constructus fuerat, in comitiis particularibus diei 21 Februarii 1911 disceptatum fuit, et respectivum decretum editum. Deinceps de eodem miraculo discussio habita fuit in antepraeparatoria Congregatione diei 19 Novembris 1912, nec non in duabus successivis Congregationibus praeparatoriis diei 20 Iunii 1916 et diei 27 Maii 1919. Postea vero Causa de hac sanatione Mariae Dominicae siluerat. Accedente autem Summi Pontificis implorata concessione, reassumpta est eiusdem sanationis Mariae Dominicae Lota discussio, duorum aliorum peritorum ex officio praehabitis votis. Itaque de utroque hoc asserto prodigio praeparatoria Congregatio noviter habita est in Aedibus Vaticanis die 12 Martii superioris anni 1929. Iam vero ex diligentissimis habitis super utroque casu investigationibus, adhibitisque reiteratis votis probatissimorum in medica disciplina peritorum, ea luce veritas utriusque miraculi effulsit ut iam nullus daretur dubitandi locus. Etenim tum in una tum in altera sanatione eas constat fuisse organicas et anatomicas morborum laesiones, ut perfecta et durabilis sanitas, invocato Beati Theophili patrocinio, subito restituta, vires omnes naturae excedat. Rebus sic stantibus, tandem super utroque miraculo disceptatum est in Generalibus Comitiis, in eodem Palatio Apostolico Vaticano coadunatis die 12 Martii 1930. In quibus a Revmo Cardinali Vincentio Vannutelli, Episcopo Ostiensi et Praenestino, Causae Relatore, propositum fuit sequens dubium: *An et de quibus miraculis constet, post indultam eidem Beato venerationem, in casu et ad effectum de quo agitur.* Sanctissimus Pater, suffragiis tum Reverendissimorum Patrum Cardinalium, tum Consultorum attente exceptis, priusquam Suum supremum iudicium pronuntiaret, adstantes monuit, effusis precibus Deum exorandum ut Sancti Spiritus illustrationem in re tanti momenti elargiri dignaretur.

Hac vero die, Dominica III in Quadragesima, Eucharistico Sacrificio devotissime litato, ad Vaticanas aedes ad se accersiri iussit Revmum Cardinalem Camillum Laurenti Sacrae Rituum Congregationi Praefectum, et Vincentium Vannutelli, Ep. Ostiensem et Praenestinum ac Sacri Collegii Decanum, Causae Relatorem, una cum R. P. Carolo Salotti Sanctae Fidei Promotore generali, iisque adstantibus, pontificio solio assidens, rite pronuntiavit: *Constare de duobus miraculis, Beato Theophilo a Curte intercedente, a Deo patratis;* scilicet de primo: *Instantaneae perfectaeque*

sanationis Sororis Teresiae Ulivelli a cisto-adenomate interno: et de altero: *Instantaneae perfectaeque sanationis Sororis Dominicae Lota a pleuritide chronica tuberculari, et ab eius gravissimis effectibus, nempe: « Symphysi pleurica ac scoliosi cervico-dorsali, necnon retractione emithoracica et tossiemia tuberculari et a consequenti extrema organica extenuatione ».*

Huiusmodi autem Decretum evulgari et in Acta Sacrorum Rituum Congregationis referri mandavit, die 23 Martii anno 1930.

C. Card. Laurenti, *S. C. R. Praefectus.*

L. ✠ S.

Ph. di Fava, *Substitutus.*

II

SANCTI MINIATI

CANONIZATIONIS BEATI THEOPHILI A CURTE, SACERDOTIS PROFESSI ORDINIS FRATRUM MINORUM.

Super dubio

An stante approbatione duorum miraculorum, tuto *procedi possit ad solemnem huius Beati canonizationem.*

Seraphici Patris Francisci vestigia pone sequutus, mira sanctitatis laude floruit B. Theophilus a Curte, sacerdos professus Ordinis Minorum, religiosae Provinciae Romanae Aracoelitanae singulare decus et ornamentum. Is, honesto loco Curte in insula Corsica natus, mundo mature valedixit, atque ita se Deo in religiosae vitae instituto mancipavit, ut summa animi humilitate atque evangelica paupertate, vere relictis omnibus, uni Christo adhaeserit. Superiorum nutu ad sacros recessus sui Ordinis propagandos et confirmandos, una cum B. Thoma a Cora quem socium vitae et aemulum virtutis habuit, strenue adlaboravit. Ita vero in solitudine per contemplationem Deo vacabat, ut inde, caritate inflammatus, ad plebem christianam evangelizandam miro zelo prorueret, innumeras Christo animas lucrifaciens. Vitam poenitentiae asperitate et omni virtutum genere claram sanctissimo fine in recessu vulgo *Fucecchio* dioecesis S. Miniati die decimanona Maii anno millesimo septingentesimo quadragesimo, aetatis vero suae sexagesimo quarto, complevit. Eum miraculis clarum Leo XIII, gloriosae recordationis, anno millesimo octingentesimo nonagesimo quinto Beatum nuncupavit.

Post indultam ei venerationem, benignissimus Deus Theophilum novis prodigiis adeo illustravit, ut summa altarium gloria iure meritoque dignus reputaretur. Quare die vicesimasexta Februarii, anno millesimo nongentesimo primo, laudatus Pontifex Leo XIII reassumptionem Causae propria manu firmare dignatus est. Duae porro prodigiosae sanationes a Sacra Rituum Congregatione iuridico examine perpensae fuerunt: de quibus, intercessione Beati Theophili a Deo obtentis, per Decretum die vicesimatertia Martii anno millesimo nongentesimo trigesimo editum, Sanctissimus Dominus noster Pius Papa XI suprema sua auctoritate constare declaravit. Dubium vero quod supererat de Caelitum Sanctorum honoribus, eidem Beato in Ecclesia *tuto* decernendis, quum a Rmo Cardinali Vincentio Vannutelli, Episcopo Ostiensi ac Praenestino, et Causae Relatore, propositum fuisset in Generalibus Comitiis ad Vaticanas Aedes habitis die prima mensis Aprilis anno millesimo nongentesimo trigesimo coram eodem Sanctissimo Domino Nostro Pio Papa XI, tum Revmi Cardinales, tum Patres Consultores affirmativum suffragium protulerunt.

Attamen idem Beatissimus Pater sententiam suam proferre distulit, atque, ut in re tanti ponderis auxilium superni luminis impetraretur, hortatus est.

Hac itaque die sexta Aprilis, Dominica Passionis, anno millesimo nongentesimo trigesimo idem Ssmus Pater, Sacra Hostia in domestico Sacello pientissime litata, nobiliorem aulam Vaticanam ingressus ac pontificio solio assidens ad Se arcessivit Rmos Cardinales Camillum Laurenti, Sacrorum Rituum Congregationi Praepositum, nec non Vincentium Vannutelli Episcopum Ostiensem et Praenestinum, Sacri Collegii Decanum Causaeque Relatorem, una cum R. P. Carolo Salotti, Sanctae Fidei Promotore generali meque infrascripto Secretario, iisque adstantibus, solemniter pronuntiavit: Tuto *procedi posse ad solemnem Beati Theophili a Curte canonizationem.*

Hoc autem Decretum in vulgus edi, atque in Sacrorum Rituum Congregationis acta referri mandavit die sexta Aprilis anno millesimo nongentesimo trigesimo.

C. Card. Laurenti, *S. R. C. Praefectus.*

L. ✠ S.

A. Carinci, *Secretarius.*

III

MAIORICEN.

CANONIZATIONIS BEATAE CATHARINAE THOMASIAE, CANONISSAE REGULARIS PROFESSAE ORDINIS SANCTI AUGUSTINI PALMAE BALEARIUM.

SUPER DUBIO

An stante approbatione duorum miraculorum tuto *procedi possit ad solemnem huius Beatae canonizationem.*

Catholica Hispania, quae a remotis usque temporibus, tot tantosque viros ac mulieres, mira sanctitate praestantes, genuisse gloriatur, et quibus Beatorum vel Sanctorum honores Ecclesia frequentius decrevit, nova merito gestit laetitia, cum iam aliam, suae gentis praeclaram virtutibus filiam, ad Sanctorum honores properare conspiciat. Inserenda quippe albo Sanctorum exhibetur Ancilla Dei Catharina Thomasia, Canonissa Regularis ex Ordine Sancti Augustini, in monasterio Sanctae Mariae Palmae Balearium, Maioricensis dioecesis.

Eximiae huius Famulae Dei notitias vitae breviter, clare et eleganter sequens inscriptio complectitur quam tribuni populi ad perennandam sanctitatis famam Catharinae, pretioso marmore super eius sepulcro sculptam voluere. *Hic condita est Ancilla Christi Soror Catharina Thomasia, huius Regni Balearis indigena, huius Coenobii monialis professa, a teneris annis Deo addictissima, superis familiaris, daemonibus terrifica, virtutibus eximiis ac miraculis conspicua. Obiit anno millesimo quingentesimo septuagesimo quarto, nonis Aprilis, vitae suae quadragesimo primo, vigintiquinque diebus minus. Corpus illius post quadraginta annos ab obitu, incorruptum inventum. In quorum memoriam et cultum, cum in hunc locum, recens exstructum, transferretur, religiosa Balearium pietas hoc mausoleum dicat, consecrat, septimo idus Septembris millesimo sexcentesimo vigesimo octavo.*

Hanc Dei Famulam, quam clementissimus Deus suae bonitatis et gratiae divitiis largiter ditavit, Pius Sextus Pontifex Maximus die tertia Augusti anno millesimo septingentesimo nonagesimo secundo in Beatarum Virginum album retulit. Novis deinde accedentibus assertis miraculis per decretum diei vigesimae Septembris anno millesimo septingentesimo nonagesimo septimo, Causa reassumpta est. Verum varia ob rerum adiuncta diu haec siluit. Sedulus Causae Postulator duas novas proposuit sanationes quae miraculo videbantur tribuendae. Quatuor probatissimi periti ex

officio super unaquaque sanatione suam emiserunt sententiam, videlicet has sanationes naturae viribus minime tribui posse. Peractis vero quatuor iudicialibus comitiis, quorum postremum coram Sanctissimo Domino Nostro Pio Papa XI, eadem Sanctitas sua per decretum diei nonae Martii huius anni constare edixit de prodigiosis sanationibus e quibus altera Mariam Antoniam Matheu, altera vero Antoniam Noguera y Magraner respiciebat.

Unum supererat inquirendum, utrum Caelitum Sanctorum honores Beatae Catharinae Thomasiae *tuto* decerni possent. Quapropter in Sacrae huius Congregationis conventu, habito coram Sanctissimo Domino Nostro die prima vertentis Aprilis, Reverendissimus Cardinalis Vincentius Vannutelli, Episcopus Ostiensis et Praenestinus, Sacrique Collegii Decanus, Causae Relator, dubium instituit: *An stante approbatione duorum miraculorum post indultam Beatae Catharinae Thomasiae venerationem* tuto *procedi possit ad solemnem ipsius canonizationem.* Quamvis vero Reverendissimi Cardinales et Patres Consultores unanimi suffragio *tuto* procedi posse respondissent, nihilominus Beatissimus Pater, quum gravissimi momenti res in deliberatione versaretur, mentem suam aperire distulit, ut diuturnis interea precibus ad divinam opem efflagitandam spatium suppeteret.

Hodierna vero die sexta Aprilis, Dominica Passionis, Eucharistica Hostia religiosissime litata, et in nobiliori Vaticani Aula pontificio solio assidens, ad se arcessiri iussit Reverendissimos Cardinales Camillum Laurenti Sacrorum Rituum Congregationi Praefectum et praefatum Vincentium Vannutelli, Causae Relatorem, una cum R. P. Carolo Salotti, Sanctae Fidei Promotore generali meque infrascripto Secretario, iisque praesentibus, rite pronuntiavit: « Tuto *procedi posse ad solemnem Beatae Catharinae Thomasiae canonizationem* ».

Hoc autem decretum in vulgus edi, atque in Sacrorum Rituum Congregationis acta referri mandavit die sexta Aprilis anno millesimo nongentesimo trigesimo.

C. Card. Laurenti, *S. R. C. Praefectus.*

L. ✠ S.

A. Carinci, *Secretarius.*

ACTA TRIBUNALIUM

SACRA ROMANA ROTA

Citatio edictalis

ALTUNEN.

NULLITATIS MATRIMONII (QUAGLIARELLO-QUAGLIARELLO)

Cum ignoretur locus actualis commorationis Petri Quagliarello, in causa conventi, eundem citamus ad comparendum, sive per se, sive per procuratorem legitime constitutum, in sede Tribunalis S. R. Rotae (Roma, via della Dataria, 94) die 12 Iunii 1930, hora 11, ad concordandum de dubio disputando, vel infrascriptis subscribendum, et ad diem designandam qua habebitur Turnus Rotalis pro causae definitione:

1) *An constet de nullitate sententiae curiae Altunensis in casu.*

2) *An constet de nullitate matrimonii in casu.*

Ordinarii locorum, parochi, sacerdotes et fideles quicumque notitiam habentes de loco commorationis praedicti Petri Quagliarello curare debent, ut de hac edictali citatione ipse moneatur.*

L. ✠ S. G. Heard, *Ponens.*

Ex Cancellaria Tribunalis S. R. Rotae, die 3 Aprilis 1930.

T. Tani, *Notarius.*

* Etant inconnu le lieu de la demeure actuelle de M. Pierre Quagliarello, défendeur en cette cause, Nous le citons à comparaître, par propre personne ou par un procureur légitimement constitué, au siège du Tribunal de la S. Rote Romaine (Roma, Via della Dataria, n. 94), 12 Juin 1930, à 11 heures, pour concorder ou souscrire les doutes ci-dessous rapportés, et fixer le jour de la cause devant la Rote.

1) *Conste-t-il de la nullité de la sentence rendue à Altoona dans ce cas?*

2) *Conste-t-il de la nullité du mariage dans ce cas?*

Les Ordinaires des lieux, les curés, les prêtres, les fidèles ayant connaissance du lieu de la résidence du dit M. Pierre Quagliarello devront, dans la mesure du possible, l'avertir de la présente citation.

DIARIUM ROMANAE CURIAE

Martedì, 8 Aprile, la Santità di Nostro Signore ha ricevuto in Udienza solenne S. E. il Sig. Dott. NICOLA PETRESCU COMNEN, Inviato Straordinario e Ministro Plenipotenziario di Rumenia, per la presentazione delle Lettere Credenziali.

Martedì, 1° Aprile 1930, nel Palazzo Apostolico Vaticano, dinanzi all'augusta presenza del Santo Padre, si è tenuta la Congregazione *Generale* dei Sacri Riti, nella quale gli Emi e Revmi Signori Cardinali, i Revmi Prelati e Consultori Teologi, componenti la medesima, hanno discusso e dato il loro voto dapprima sul dubbio detto del *tuto* per la solenne canonizzazione del Beato Teofilo da Corte, Confessore, sacerdote professo dell'Ordine dei Frati Minori; quindi sul dubbio detto del *tuto* per la solenne canonizzazione della Beata Caterina Thomas, Canonichessa regolare dell'Ordine di S. Agostino; infine su due miracoli che si asseriscono operati da Dio per intercessione della Ven. Serva di Dio Paola Frassinetti, fondatrice delle Suore di S. Dorotea, i quali miracoli vengono proposti per la beatificazione della medesima Venerabile Serva di Dio.

Martedì 8 Aprile 1930, nel Palazzo Apostolico Vaticano, coll'intervento degli Eminentissimi Signori Cardinali e col voto dei Revmi Prelati e Consultori Teologi, si è tenuta la Congregazione *Preparatoria* dei Sacri Riti per discutere sopra due miracoli che si asseriscono operati da Dio per intercessione del Ven. Servo di Dio Fr. Corrado Parzham, laico professo dell'Ordine dei Minori Cappuccini, i quali miracoli vengono proposti per la sua beatificazione.

Martedì, 29 Aprile 1930, nel Palazzo Apostolico Vaticano, innanzi all'augusta presenza del Santo Padre, si è tenuta la Congregazione *Generale* dei Sacri Riti, nella quale gli Emi e Rmi Signori Cardinali, i Rmi Prelati ed i Consultori Teologi, componenti la medesima, hanno discusso e dato il loro voto dapprima sul dubbio detto del *tuto* per la solenne beatificazione della Ven. Serva di Dio Paola Frassinetti, Fondatrice delle Suore di S. Dorotea e quindi su due miracoli che si asseriscono operati da Dio per intercessione del Beato Roberto Card. Bellarmino, Vescovo e Confessore della Compagnia di Gesù, i quali miracoli vengono proposti per la canonizzazione del medesimo Beato.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con Brevi Apostolici il Santo Padre Pio XI, felicemente regnante, si è degnato di nominare:

25 Marzo 1930. L'Emo Sig. Cardinale Bonaventura Cerretti, *Protettore dell'Istituto delle Suore del Verbo Incarnato* (Messico).

31 » » L'Emo Sig. Cardinale Enrico Gasparri, *Protettore delle Suore dei vecchi abbandonati* (Valenza).

» » » L'Emo Sig. Cardinale Eugenio Pacelli, *Protettore della Congregazione di S. Maria dell'Anima* (Roma).

1 Aprile » L'Emo Sig. Cardinale Gennaro Granito Pignatelli di Belmonte, *Protettore del monastero delle Cappuccine di S. Romualdo in Fabriano.*

3 » » Monsig. Alfonso Carinci, *Segretario della Sacra Congregazioni dei Riti.*

4 » » L'Emo Sig. Cardinale Alessio Enrico Lépicier, *Protettore delle Suore della Carità di S. Carlo* (Nancy).

14 » » L'Emo Sig. Cardinale Alessio Enrico Lépicier, *Protettore delle Suore del S. Cuore di Gesù* (Angers).

15 » » L'Emo Sig. Cardinale Eugenio Pacelli, *Protettore della Congregazione della Beata Vergine Maria (Dame Inglesi* - Roma).

20 » » L'Emo Sig. Cardinale Eugenio Pacelli, *Protettore della Società del S. Cuore di Gesù* (Roma).

Protonotarii Apostolici ad instar participantium:

24 Marzo 1930. Monsig. Urbano Draxl, dell'Amm. Apostolica di Innsbruck.

7 Aprile » Monsig. Leone Thibault, della diocesi di Angers.

Prelati Domestici di S. S.:

18 Dicembre 1929. Monsig. Francesco Marchesani, della diocesi di Crema.

25 Marzo 1930. Monsig. Enrico F. Niemann, della diocesi di St. Joseph.

8 Aprile » Monsig. Antonio Santandreu, dell'archidiocesi di S. Francisco.

» » » Monsig. Guglielmo W. Sullivan, della medesima archidiocesi.

» » » Monsig. Giorgio Lacombe, della medesima archidiocesi.

» » » Monsig. Roberto Sampson, della medesima archidiocesi.

» » » Monsig. Francesco Mac Elroy, della medesima archidiocesi.

ONORIFICENZE

Con Brevi Apostolici il Santo Padre Pio XI, felicemente regnante, si è degnato di conferire:

La Gran Croce dell'Ordine Piano:

15 Febbraio 1930. Al sig. prof. Nicola Jorga (Rumenia).
22 » » Al sig. dott. Camillo Krofta (Cecoslovacchia).

La Placca dell'Ordine Piano:

12 Febbraio 1930. Al sig. marchese Carlo Sacripante, Esente delle Guardie Nobili Pontificie.

La Commenda con placca dell'Ordine Piano:

15 Febbraio 1930. Al sig. prof. Alessandro Borza (Rumenia).

Il Cavalierato dell'Ordine Piano:

12 Febbraio 1930. Al sig. marchese Rodolfo Varano, Cadetto nella Guardia Nobile Pontificia.
» » » Al sig. conte Pietro Salimei, Cadetto nella Guardia Nobile Pontificia.

La Gran Croce dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

9 Gennaio 1930. Al sig. marchese Lodovico de Vogüé (Egitto).
7 Febbraio » Al sig. Don Juan Pedro De Domecq y Nuñez de Villaviciencio.
22 » » Al sig. dott. Václav Mueller (Cecoslovacchia).

La Placca dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

19 Febbraio 1930. Al sig. comm. Giorgio Deviolaine, della diocesi di Soissons.

La Commenda con Placca dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

18 Gennaio 1930. Al sig. Francesco Folonari, della diocesi di Brescia.
15 Febbraio » Al sig. Stanislao Girdvainis (Lituania).
25 » » Al sig. dott. Arnošt Roztočil (Cecoslovacchia).
» » » Al sig. dott. Jaroslao Hendrych (Cecoslovacchia).
18 Marzo » Al sig. Raffaele Ballivian (Bolivia).

La Commenda dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

4 Luglio 1929. Al sig. prof. Giulio Kovách, dell'archidiocesi di Strigonia.
20 Dicembre » Al sig. cav. Maurizio Vanpoulle, della diocesi di Versailles.
11 Gennaio 1930. Al sig. avv. Ivo Coccia (Roma).
20 » » Al sig. cav. Adolfo Lampugnani, dell'archidiocesi di Milano.
24 » » Al sig. avv. Giacomo Bombardella, del Patriarcato di Venezia.
29 » » Al sig. Giuseppe Vacchini (Roma).
» » » Al sig. Mario Vacchini (Roma).

3 Febbraio 1930. Al sig. Giuseppe Grassi, della diocesi di Albano.
10 » » Al sig. Giacomo Marcellot, della diocesi di Langres.
11 » » Al sig. Giuseppe Garofani, della diocesi di Sabina.
14 » » Al sig. cav. Emilio Delisse, dell'archidiocesi di Rennes.
15 » » Al sig. barone Gabriele De Josika (Rumenia).
» » » Al sig. Niccolò Betegh (Rumenia).
» » » Al sig. prof. Giuseppe Frollo (Rumenia).
18 » » Al sig. cav. Renato Jourdain, della diocesi di Soissons.
19 » » Al sig. Domenico de Arsuaga Aniel Izaguirre y Mignot, della diocesi di Vittoria.
21 » » Al sig. cav. Paolo Pietro Baugas, della diocesi di Angers.
1 Marzo » Al sig. Lodovico Cichowicz, dell'archidiocesi di Gnesna e Posnania.
13 » » Al sig. barone Fernando de Vissocq, della diocesi di Poitiers.
17 » » Al sig. conte Pietro de l'Epinois de Scalibert, dell'archidiocesi di Lione.
» » » Al sig. conte Pietro de Marcellus, della diocesi di Angoulême.
» » » Al sig. Carlo de Harenne, dell'archidiocesi di Algeri.

La Commenda dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe militare:

12 Febbraio 1930. Al sig. conte Giuseppe Salimei, della Guardia Nobile Pontificia.
» » » Al sig. marchese Francesco Theodoli, della Guardia Nobile Pontificia.
1 Marzo » Al sig. conte Alberto De Montcabrier, dell'archid. di Parigi.
» » » Al sig. Giuseppe Kergall, della medesima archidiocesi.

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

8 Maggio 1929. Al sig. Teofilo Steinmuller, della diocesi di Lilla.
19 Dicembre » Al sig. Francesco Gandolfi, della diocesi di Milano.
4 Gennaio 1930. Al sig. Enrico Eras, della diocesi di Bois-le-Duc.
10 » » Al sig. rag. Carlo Zanchi, della diocesi di Bergamo.
17 » » Al sig. Leone Geurts, dell'archidiocesi di Malines.
18 » » Al sig. Giacomo Paeffgen, dell'archidiocesi di Friburgo.
20 » » Al sig. Zacharia Frank, della diocesi di Ratisbona.
» » » Al sig. Francesco Westhoff, della diocesi di Münster.
24 » » Al sig. conte Enrico De Dreuille, della diocesi di Moulins.
» » » Al sig. conte Giuseppe de Gaulmyn, della medesima diocesi.
27 » » Al sig. Giovanni Stefano McGroarty, della diocesi di Los Angeles.
30 » » Al sig. Corrado de Wendt, della diocesi di Paderborn.
» » » Al sig. Antonio Del Bufalo, della diocesi di Poggio Mirteto.
4 Febbraio » Al sig. Maurizio de Lavigne de Sainte Suzanne, della diocesi della Martinica.
5 » » Al sig. Annibale Gras, della diocesi di Ginevra, Losanna e Friburgo.
15 » » Al sig. Guglielmo Zekeli (Rumenia).
19 » » Al sig. avv. Agostino Bouré, della diocesi di Soissons.

19 Febbraio 1930. Al sig. Enrico Ferte, della medesima diocesi.
» » » Al sig. Achille Bertrand, della medesima diocesi.
» » » Al sig. dott. Ugo Rosendahl, della diocesi di Münster.
22 » » Al sig. Carlo Augusto Collin, dell'archidiocesi di Rennes.
» » » Al sig. Paolo Maria Lerebours-Pigeonnière, della medesima archidiocesi.
» » » Al sig. Giuseppe Cleret de Langavant, della medesima diocesi.
3 Marzo » Al sig. Giovanni Erberto Canning, dell'archidiocesi di Cardiff.
8 » » Al sig. Alberto Dupuis, dell'archidiocesi di Montréal.
» » » Al sig. Ulrico Boileau, della medesima archidiocesi.
» » » Al sig. Alfredo Boyer, della medesima archidiocesi.
15 » » Al sig. Guglielmo Giovan Francesco Nuijens, della diocesi di Ruremonda.
17 » » Al sig. Claudio Pallandre, dell'archidiocesi di Lione.
» » » Al sig. Antonio Tezenas du Montcel, della medesima archidiocesi.

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe militare:

25 Gennaio 1930. Al sig. col. Armando Patiño Samudio, dell'archidiocesi di Lima.

La Gran Croce dell'Ordine di S. Silvestro Papa:

14 Febbraio 1930. Al sig. ing. Cristiano Pennescu Kerteh (Rumenia).
» » » Al sig. Tiberio Brediceanu (Rumenia).
15 » » Al sig. dott. Francisco Kräuter (Rumenia).
» » » Al sig. Giovanni Thesnea Grecianu (Rumenia).
» » » Al sig. Basilio Trifu (Rumenia).
» » » Al sig. Giovanni Lugosianu (Rumenia).
15 Marzo » Al sig. Alberto Cordatellas (Bolivia).

La Commenda con Placca dell'Ordine di S. Silvestro Papa:

18 Gennaio 1930. Al sig. dott. Enrico Aengenheister, dell'archidiocesi di Friburgo.

La Commenda dell'Ordine di S. Silvestro Papa:

16 Aprile 1929. Al sig. Enrico Gabriel da Silva (Portogallo).
8 Gennaio 1930. Al sig. Vincenzo Lorenzo Mannucci (Roma).
» » » Al sig. Andrea Buffolano (Roma).
25 » » Al sig. dott. Francesco Tavoni (Roma).
1 Febbraio » Al sig. Domenico Zorn, dell'archidiocesi di Colonia.
6 » » Al sig. rag. Carlo Boni (Roma).
» » » Al sig. Giovanni Battibocca, dell'archidiocesi di Camerino.
11 » » Al sig. Giuseppe Lanna, della diocesi di Segni.
13 » » Al sig. Ottolino Giussani-Bareggi (Roma).
14 » » Al sig. dott. Leonida Marin, della diocesi di Padova.
19 » » Al sig. Nicola Cipollone, dell'archidiocesi di Lanciano.

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Silvestro Papa:

28 Dicembre 1929. Al sig. Luigi Frascari (Roma).
18 Gennaio 1930. Al sig. Giuseppe De Corato, della diocesi di Andria.
27 » » Al sig. Ubaldo Papi, dell'archidiocesi di Firenze.
30 » » Al sig. Giuseppe Pianta, della diocesi di Ivrea.
» » » Al sig. Alessandro Zegna, della medesima diocesi.
5 Febbraio » Al sig. Francesco Saverio Breitenbach (Baviera).
» » » Al sig. Giuseppe Schmid (Baviera).
7 » » Al sig. Costantino Gasperini (Roma).
10 » » Al sig. Lodovico Lepître, della diocesi di Langres.
17 » » Al sig. Alessandro Costantini (Roma).
21 Marzo » Al sig. Giulio Magri (Roma).

NECROLOGIO

14 Gennaio 1929. Monsig. Giovanni Martino Adam, Vescovo tit. di Thmuis.
13 Giugno » Monsig. Guglielmo Barry, Arcivescovo di Hobart.
2 Agosto » Monsig. Giovanni Giacomo Keane, Arcivescovo di Dubuque.
3 » » Monsig. Timoteo Geremia Makdassi, Vescovo di Zaku, rito caldeo.
7 » » Monsig. Enrico Lespinasse de Saune, Vescovo tit. di Rizonte.
4 Aprile 1930. Monsig. Paolo Felice Beauvain de Beauséjour, Vescovo di Carcassona.
5 » » Monsig. Ludovico Ferretti, Vescovo di Colle Val d'Elsa.
» » » Monsig. Giuseppe Anselmo Luque, Vescovo tit. di Fornos.
11 » » Monsig. Nicola Marconi, Arcivescovo tit. di Teodosiopoli Eur.
12 » » Monsig. Francesco Muñoz e Izquierdo, Patriarca delle Indie Occidentali.
18 » » Emo Sig. Card. Gioacchino Arcoverde de Albuquerque Cavalcanti, del Titolo dei Ss. Bonifacio e Alessio, Arcivescovo di San Sebastiano de Rio de Janeiro.
18 » » Monsig. Giovanni Festa, Arcivescovo tit. di Nicea.
» » » Monsig. Giuseppe Marusić, Vescovo di Segna e Modrussa.
19 » » Monsig. Bernardino Vitale Bigi, Vescovo tit. di Antedone.
21 » » Monsig. Giovanni Rossi, Vescovo tit. di Nebo.
30 » » Monsig. Innocenzo Davila y Matos, Vescovo di Catamarca.

	Roma L.	Italia L.	Estero L.

CODEX IURIS CANONICI

Pii X Pontificis Maximi iussu digestus, BENEDICTI Pp. XV auctoritate promulgatus, praefatione Emi Petri Card. Gasparri, et indice analytico-alphabetico auctus.

— **Editio in-12° cum Fontium annotatione** (cm. $12^1/_2 \times 19^1/_2$), characteribus nitidis lectuque facillimis, charta subtili; fol. XLVIII-932. . . . . 24 — 25,50 30 —

Linteo anglico contectum, angulis rotundatis, sectione foliorum rubra, cum titulo aureo . . . . . 30 — 31,50 36 —

Idem, *charta indica* (solutum) . . . . . 30 — 31 — 35 —

Linteo anglico contectum cum titulo aureo . . . . . 36 — 37 — 41 —

Pelle vitulina contectum, angulis rotundatis, dorso flexibili, sectione foliorum rubra, cum titulo aureo . . . . . 45 — 46 — 50 —

MISSA IN FESTO SACRATISSIMI CORDIS IESU, *cum cantu*, iuxta Ordinem Missalis Romani. – Editio

typica Vaticana. In-8°, pp. 12, charta optima (Graduale) 1,50 1,60 1,75

OFFICIUM IN FESTO SACRATISSIMI CORDIS IESU, *cum cantu*, iuxta Ordinem Breviarii Romani. –

Editio typica Vaticana. In-8°, pp. 16, charta optima (Antiphonale) . 1,75 1,85 2 —

LEGGI E DISPOSIZIONI dello Stato della Città del Vaticano. Supplemento agli *Acta Apostolicae Sedis*.

Anno I, N. 5 - XI. Ordinanza del Governatore dello Stato della Città del Vaticano, con cui si proroga il termine stabilito nella Ordinanza 8 Giugno 1929, n. VII 0,50 0,70 0,75

Anno II, N. 1 - XII. Regolamento per la circolazione degli autoveicoli, 31 gennaio 1930 . . . . . 1 — 1,20 1,25

Consacrazione (La) Episcopale secondo il Pontificale Romano. Parti principali più adatte a coltivare la pietà dei fedeli assistenti (Testo e versione). In-16°, di pp. 71 . . . . . 1,50 1,80 2,10

Litterae Encyclicae Sanctissimi Domini Nostri Pii divina Providentia Papae XI: De Sancto Augustino Episcopo Hipponensi et Ecclesiae Doctore millesimo et quinquagesimo ab eius obitu exeunte anno . 2 — 2,50 3 —

Collectanea in usum Secretariae Sacrae Congregationis Episcoporum et Regularium cura A. Bizzarri. In-8° . . . . . 60 — 64 — 72 —

Gessi Leone. **La Cité du Vatican,** avec un plan et cinquante illustrations. Guide pour une visite au Pape, aux Galeries, aux Musées . . . . . 5 — 6 — 7,50

Gessi Leone. **La Città del Vaticano,** con una pianta e cinquanta illustrazioni. Guida per una visita al Papa, alle Gallerie, ai Musei . . . . 5 — 6 — 7,50

Beltrami Luca. **La cupola vaticana.** In-4°, pp. XII-124 . . . . . 60 — 63 — 70 —

Cecconi (Mons. Eugenio). **Storia del Concilio Ecumenico Vaticano.** (1873-1879) - Quattro volumi in-8° . . . . . 80 — 90 — 130 —

Cecconi (Mons. Eugenio). **Histoire du Concile du Vatican** (Ouvrage traduit de l'italien par M. Jules Bonhomme et M. D. Duvillard), 1887, Quattro volumi in-8° . . . . . 100 — 110 — 150 —

Veneunt Romae apud Administrationem Commentarii Officialis "Acta Apostolicae Sedis„ (*Libreria Vaticana - Città del Vaticano*).

Nuperrime editum:

PONTIFICUM ROMANORUM
DIPLOMATA PAPYRACEA

QUAE SUPERSUNT IN TABULARIIS

GERMANIAE HISPANIAE ITALIAE

Pretium operis: *L. it.* 1500

Inter reliquias aevi medii rarissimas ac pretiosissimas recensenda profecto sunt exempla autographa, quae « originalia » dicuntur, diplomatum Pontificum Romanorum in paginis papyraceis exarata. Epistulae namque pontificiae ante annum M scriptae, quae innotuerunt, sunt fere MMMM, exempla vero autographa supersunt vix XXX, e quibus in Italia III, in Germania II, X in Hispania, cetera in Galliis adservantur.

Quanti autem momenti ad cognoscendos cancellariae pontificiae usus et leges sint eadem, utpote antiquissima ipsius monumenta ad nos usque delata, superfluum est demonstrare: in iis cernimus diplomatum illorum speciem externam, scribendi materiam, formas litterarum: ex iis insuper iisque solis tuto elicere possumus quae latinitas, quae grammatices, dictionis, interpunctionis leges scriptoribus apostolicis fuerunt.

Ita iussu ac providentia Pii Papae XI, cura bibliothecae Vaticanae volgantur rarissimae litterarum apostolicarum in papyro scriptarum reliquiae solis ope quam simillime depictae, modulo ipso quoad licuit servato.

Sunt autem diplomata XV, ob magnam eorum formam in tabulas XLIII, latas cm. 64, altas cm. 88, dispertita. Antiquissimum est PASCHALIS I privilegium pro ecclesia Ravennatensi anno 819 concessum: recentissimum BENEDICTI VIII pro ecclesia Hildeshemensi a. 1022. Intercedunt ex ordine privilegia:

LEONIS IV pro Ravennatensi, ut creditur, ecclesia, a. 850; STEPHANI V pro monasterio Neuenheerse, a. 891; FORMOSI pro Gerundensi ecclesia, a. 892; ROMANI pro Gerundensi item ecclesia, a. 897; IOHANNIS XIII pro Ausonensi ecclesia duo, a. 971; quae subsequitur eiusdem epistula ad Borellum, ut videtur, marchionem scripta a. 971; BENEDICTI VII a. 978 et GREGORII V a. 998 pro Ausonensi ecclesia; SILVESTRI II pro Urgellensi ecclesia a. 1001 et pro monasterio S. Cucufatis, a. 1002; IOHANNIS XVIII item pro S. Cucufatis monasterio, a. 1007.

Insigne praecipue Gregorii V diploma ad Arnulfum Ausonensem episcopum die 9 mai a. 998 datum, cui subscripsit inter alios Otto III imperator hisce verbis: « Ego Otto Dei gratia Roman. imp. aug. subs. ».

Imagines diplomatum pontificiorum in papyro scriptorum quae in Galliis adservantur, dante Deo seorsim volgabuntur.

CODICIS IURIS CANONICI FONTES

Cura Emi PETRI Card. GASPARRI. - Volumen V - CURIA ROMANA. S. C. Consistorialis; S. C. de Sacramentis; S. C. Concilii. - N. 2056-3704. In-8°, pp. XL-1116.

Romae	L. 85 —
In Italia, vecturae pretio soluto . . .	» 88,50
Apud Exteros	» 97 —

	Roma L.	Italia L.	Estero L.
دياطاسارون الذي جمعه ططيانوس من المبشرين الاربعة seu Tatiani Evangeliorum harmoniae arabice. - Nunc primum ex duplici Codice edidit et translatione latina donavit P. Augustinus Ciasca Ord. Eremit. S. Augustini, Bibliothecae Ap. Vatic. scriptor. In-8°, pp. XVI-108-212	50 —	53 —	60 —
Dictionnaire Persan-Français par le Baron Jean Jacques Desmaisons, publié par ses neveux. - Quattro volumi in-4°	600 —	610 —	670 —

Veneunt Romae apud Administrationem Commentarii Officialis "Acta Apostolicae Sedis" (*Libreria Vaticana - Città del Vaticano*).